

NUOREN TUKEMINEN HÄNEN SAIRASTAESSAAN

ja kirjallisen opaslehtisen laatiminen nuorelle

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveystieteiden laitos
Hoitotyö
Opinnäytetyö
Syksy 2009
Tiina Hurme

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala
Hoitotyön koulutusohjelma

TIINA HURME:

Nuoren tukeminen hänen sairastaessaan
ja kirjallisen opaslehtisen laatiminen
nuorelle

Hoitotyön opinnäytetyö, 51 sivua, 9(26) liitesivua

Ohjaaja: Päivikki Lahtinen, KL, THM

Syksy 2009

TIIVISTELMÄ

Tämän toiminnallisen opinnäytetyöprojektin tavoite on nuorten tukemisen edistäminen heidän sairastaessaan Päijät-Hämeen keskussairaalan lastenosastolla. Nuorten tukemisen tehostamiseen on tarvetta lastenosastolla, jonka menetelmät ja välineet painottuvat pienempien lasten hoidon tukemiseen. Projektin tarkoituksena on laatia opaslehtinen nuorille. Opaslehtisen sisällöksi on valittu nuorten suosima ja paljon käyttämä mediakulttuuriin kuuluva audiovisuaalinen aineisto: elokuvat ja internet. Sähköisen median lisäksi opaslehtiseen on otettu kirjallisuutta ja kirjallisuusterapian menetelmiä luetun tai katsotun käsittelyyn.

Opinnäytetyön teoriapohjana on nuorten hoitotyö, nuoren psykososiaalinen tukeminen, potilasohjaus ja kirjallisuusterapia, kirjallisuus, elokuvat sekä internet. Tiedonhankinnan apuvälineenä käytettiin selvitystyyppistä henkilökuntakyselyä, koska vastaavaa opaslehtistä ei ole aiemmin laadittu. Aineisto kerättiin lomakekyselynä. Kyselylomakkeessa oli määrällisiä ja laadullisia kysymyksiä. Määrällisten kysymysten vastaukset on käsitelty laskennallisesti ja laadullisten kysymysten vastaukset teemoitellen ja tyypitellen. Vastausten pohjalta ja nojautuen kirjallisuusterapeuttiin ajatteluun on valittu opaslehtisen sisältö. Opaslehtisen ulkoasu on pyritty suunnittelemaan selkeäksi, nuoriin vetoavaksi ja osaston ja sairaalan tunnukset sisältäväksi. Kyselyn vastaukset osoittavat henkilökunnan näkemykseksi, että nuorten tukemiseen tarvitaan aikaa ja empaattista vuorovaikutusta.

Opaslehtinen on valmistunut samaan aikaan opinnäytetyöraportin kanssa, joten sen jatkoarviointi jää projektin jälkeiselle ajalle. Mielenkiintoinen jatkokehittämisaihe on tutkia nuorten omia kokemuksia sairaalahoidosta ja heidän tukemistaan median keinoin.

Avainsanat: nuoret, kirjallinen potilasopas, media: nuorisokirjallisuus, elokuva, internet

Lahti University of Applied Sciences
Faculty of Social and Health care
Degree Programme in Nursing

TIINA HURME:

Supporting adolescents during illness and
composing a guidebook for the youth

Bachelor's Thesis in Nursing

51 pages, 9 appendices

Tutor: LicA (Educ), Msc (Health) Päivikki Lahtinen

Autumn 2009

ABSTRACT

The purpose of this Bachelor's thesis was to improve the support the youth get during their illness at the Päijät-Häme Central Hospital (Päijät-Häme Social and Health Care Group) children's ward. Thus far the equipment and resources have been mainly concentrated on the support of small children, and therefore there is a need to focus on the youth. The objective of this thesis was to compose a guidebook for the youth. The contents of the book consist of youth's favoured audio-visual material from contemporary media culture: films and the Internet. In addition to these, materials from literature and bibliotherapy have been included in order to support the processing of visual material.

The theoretical base of this thesis consists of young people nursing, psycho-social support of the youth, patient education, literature, films and Internet. The material was gathered by conducting a survey which used a questionnaire among the health-care staff, since there was no previous data related to the subject. The questionnaires included both quantitative and qualitative questions. The former were processed numerically and the latter were classified according to themes and types. The contents of the guidebook were selected based on these results and the methodology of literary therapy and its appearance was designed to be clear and appealing to the youth. The logo of the department and the hospital also had to be visible. The results of the survey show that the support of the youth requires time and empathetic interaction.

The guidebook and report were constructed simultaneously, and thus further assessment of the former takes place after the project has finished. The research could be continued by surveying the youth's experiences of hospital treatment and their support by the means of media.

Key words: adolescents, patient education, guidebook, media: young adult books, films, internet

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 NUOREN TUKEMINEN JA OHJAUS	4
2.1 Nuoren tukeminen hänen ollessaan sairaalassa	5
2.2 Nuoren ohjaus	8
2.3 Median käyttö nuoren psykososiaalisena tukena sairaalassa	10
3 PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA, PÄÄMÄÄRÄ JA KOHDERYHMÄ	15
3.1 Nuorten tukemisen mahdollisuudet lastenosastolla	16
3.2 Huomio nuorten tukemiseen ja opaslehtinen sen avuksi	18
3.3 Lastenosaston nuoret potilaat ja heidän hoitajansa	19
3.4 Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijöiden ja lastenosasto 12 tavoitteet	21
4 PROJEKTIN TOTEUTUS	22
4.1 Projektin eteneminen	23
4.2 Ideointi ja suunnittelu	25
4.3 Projektin toteuttaminen	25
4.3.1 Henkilökuntakyselyn toteutus	26
4.3.2 Opaslehtisen laatiminen	33
4.4 Projektin resurssit, budjetti, organisaatio, vastuut	36
5 PROSESSIN JA PRODUKTIN ARVIOINTI	37
5.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	37
5.2 Henkilökuntakyselyn ja opaslehtisen arviointi	39
6 YHTEENVETO JA POHDINTA	41
LÄHTEET	43
LIITTEET	51

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön taustalla on julkisessa keskustelussa ja mediassa paljon käsitelty nuorten pahoinvointi (Sihvonen 2005,1). Erityisesti sen rajut ilmenemät (Kauhajoen koulusurmat 2009, Jokelan koulusurmat 2008) ovat herätelleet miettimään, mitä nuorten hyväksi voi tehdä. Yhteiskunnallisten tapahtumien pohjalta voidaan sanoa, että ilmassa on tilausta kehittää menetelmiä nuorten tukemiseen ja heidän kuulemiseensa. Suomessa on pitkään käyty keskustelua nuorten pahoinvoinnista ja sen havaitsemisesta sekä siitä miten nuoria voidaan auttaa (Huhtinen 2008). Keskustelun sävy on ollut ongelmakeskeistä ja sitä on leimannut pelon kulttuuri (Sihvonen 2005, 7). Yhteiskunnan voimakas teknologisoituminen ja erityisesti nuorten eläminen median maailmassa ovat myös opinnäytetyön tausta-ajatuksissa (vrt. Kangas & Kuure 2003, 6, Kangas & Lundvall & Sintonen 2008). Käytännön näkökulma nousee nuorten sairaanhoidosta, joka sisältää aina mahdollisuuden myös nuoren ihmisen kehityksen tukemiseen (Ivanoff, Kitinoja, Palo, Risku ja Vuori, 2006).

Nuorten psykiatristen palvelujen tarve on lisääntynyt ja ongelmat ovat monimuotoisia sekä hankalia (Bardy & Salmi & Heino 2001, 16 - 17, 98). Yhteiskunnassa on vallalla yksilöä, kuluttamista, pinnallisuutta ja rahaa sekä tehokkuutta arvostava ilmapiiri (Bardy ym. 2001, 140 - 141,). Yhteisöllisyyttä ja heikoimmista huolenpitoa on alettu kaivata individualismin tilalle (vrt. Sihvonen, 14). Nuoriinkin kohdistuvien suorituspainoiden ja perheiden hajoamisen aiheuttaman epävakaisuuden maailmassa tarvitaan paneutumista nuorten tukemiseen positiivisella tavalla (Noppari 2004, 316 - 317; Bardy ym. 2001, 144).

Tulevaisuudessa teknologian merkitys ihmisten jokapäiväisessä elämässä ei tule vähentymään. Nykynuoriso kasvaa jo syntymästään sähköisen median maailmaan. Alle 20-vuotiaat käyttävät erilaisiin medioihin kahdeksan tuntia päivässä aikaa

(Kangas & Lundvall & Sintonen 2008, 4-5; Lahtinen 2007, 16). Resurssit terveydenhuollossa ovat jatkuvan säästöpaineen alaisina ja henkilöstössä on odotettavissa muun muassa suurten ikäluokkien eläkkeelle jäämisen aiheuttama vähentyminen (vrt. Mella 2006, Bardy, Salmi ja Heino 2001, 101). ”*Henkilöstö ikääntyy ja suuri osa työvoimasta jää eläkkeelle seuraavan 10 vuoden aikana. Työmarkkinoille tulevien ikäluokkien koko on aikaisempaa pienempi ja työvoiman määrä kääntyy laskuun.*” (Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyön strategia 2009.) Tullaan siis tarvitsemaan hoitotyöhön kaikkea mahdollista henkilöstön tehtävää helpottavaa materiaalia. Sähköinen media on nuorten mieleistä ja jo omaksumaa viihdettä, kirjallisuus on edelleenkin mittava kulttuurinen voimavara (Noppi 2004, 323). Nuorten hyvinvoinnin tukemiseen on syytä kiinnittää uuden laman uhatessa erityistä huomiota, koska nyt vasta maksetaan edellisen laman aiheuttamien säästöjen laskua (vrt. Bardy ym. 2001, 97).

Opinnäytetyön aihe nousee myös opinnäytetyöntekijän työskentelystä lasten osastolla Päijät-Hämeen Keskussairaalassa. Lastenosastolla hoidetaan lasten lisäksi nuoria potilaita, joiden tukemisessa on tuntunut olevan kehittämistarvetta (vrt. Jämsä & Manninen 2000, 29 - 30). Nuorten asema lastenosastolla on erityinen, sillä heistä suuri osa ei miellä olevansa lapsia. Lastenosastolla on hyvin panostettu lasten viihtymiseen ja toipumisen edistämiseen leikin ja erilaisten virikkeiden avulla, mutta nuorten tarpeiden kohtaamiseen on vähemmän konkreettista materiaalia. (vrt. Koistinen & Ruuskanen & Surakka 2004, 33.) Erilaisia pelejä ja kädentaitojen harjoittamiseen ohjeita sisältävä opaskirja on osastolla ja se sisältää myös nuorille tarkoitettua viriketoimintaa (Hakulinen, Lopperi, Rauatmaa, Sandelin, Suikki, Tapio, Truelsen, Vidman 2004). Nuorille sopivia elokuvia on vain muutama, internetin käyttöä ei erityisesti opasteta ja kirjallisuuden käyttämiseen ohjaa vain kirjastonhoitaja. Tästä on herännyt ajatus, että voi koota opaslehtiseen käyttökelpoisia ideoita internetin sivuista, kirjallisuudesta ja elokuvista nuorille katsottavaksi heidän sairastaessaan. Opaslehtinen (LIITE1) sisältöineen kohtaa nykyisen terveydenhuollon taloudellisen tehokkuuden vaateen (vrt. Mella 2006). Nuorten potilaiden tukemista voi edistää heidän jo käyttämänsä mediakulttuurin ja perinteisen kirjallisuuden avulla kokoamalla tutustumisehdotuksia tietokonetulosteena tehtävään opaslehtiseen.

Opaslehtisen sisällön valinta on suoritettu nuortenkirjallisuutta käsittelevän kirjallisuuden, internetin ja elokuvakirjallisuuden avulla sekä toteuttamalla kysely (LIITE2) henkilökunnalle opaslehtisen sisällöstä. Valinnassa on painottunut kirjallisuusterapeuttisesti toimiva materiaali (Suomen kirjallisuusterapiayhdistys, Linnainmaa 2005a, 13 - 14).

Tässä opinnäytetyössä on todettu kehittämistarve nuorten psyykkisen tai psykososiaalisen tuen alueella heidän sairastaessaan sairaalassa (Impiö, 2005, 56). Psykososiaalisen tuen keinoksi on valittu edullinen ja toteutettavissa oleva Opaslehtinen nuorille sopivaksi katsotusta kirjallisuudesta ja elokuvista sekä hyödyllisiksi katsotuista internet-sivuista. Tiedonhankinnan apuvälineenä opaslehtisen sisältöä varten on tutkittu kirjallisuutta ja järjestetty henkilökuntakysely, jossa on kartoitettu henkilökunnan näkemyksiä nuorten (12 -17 -vuotiaiden) tukemisesta opaslehtisen sisältöehdotuksien arvioimisen lisäksi. Kyselyn vastausten analysoimisen ja edelleen vielä kirjallisuusterapiaan perehtymisen jälkeen on laadittu opaslehtinen. (vrt. Vilka & Airaksinen 2003, 57.) Opaslehtinen sisältää listat kirjallisuudesta, elokuvista ja internet-osoitteista nuorille tutustuttaviksi ja ehdotuksen kirjoittaa tai piirtää ajatuksensa luku- / katselukokemuksen jälkeen. Tämä opaslehtinen on tarkoitettu käytettäväksi Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijöiden lastenosasto12:lla. Ensimmäiset tulosteet otetaan käyttöön opinnäytetyön valmistuttua loppuvuodesta 2009. Tällöin vasta alkaa kokemusten kerääminen tämän tyyppisestä nuorten tukemisesta sairaalahoidon aikana.

2 NUOREN TUKEMINEN JA OHJAUS

Tätä opinnäytetyöprojektia lähestytään nuorten hoitotyön viitekehystä (vrt. Koistinen & Ruuskanen & Surakka 2004; Ivanoff & Kitinoja & Palo & Risku & Vuori 2006). Teorian keskeiset alueet ovat nuoren tukeminen sekä nuoren sairastamiskokemusten (vrt. Kettunen 2001, 25) ja nuoruuden kehityshaasteiden ymmärtäminen (vrt. Olli 2008, Impiö 2005). Opinnäytetyön sisältöä määrittävät myös potilasohjauksen näkökulmat. Potilasohjaus tässä opinnäytetyössä painottuu kirjallisen opaslehtisen laatimiseen. (Torkkola & Heikkinen & Tiainen 2002, 23) Opaslehtisen sisällön valinnan osalta viitekehystenä toimii kirjallisuuden ja audiovisuaalisista menetelmistä elokuvien sekä internetin käyttäminen psykososiaalisena tukena. Opaslehtisen sisällön valinnan perusteina käytetään erityisesti kirjallisuusterapiaa (Suvilehto-Ebeling 2008, 3; Suomen kirjallisuusterapiayhdistys) ja nuorten kirjallisuustietoutta (Korolainen 2003, Härkönen 2002, Mäkelä 2003), internetiä ja sen käyttöä sekä elokuvakirjallisuutta (Schneider 2007).

Opinnäytetyön taustalla olevan lähdemateriaalin ja aikaisempien tutkimusten valossa on saatu teoriapohjaa projektin eteenpäin viemiseen. Nuorten hoitotyön alalta nimenomaan viriketoiminnasta on melko vähän tutkimustietoa, lasten osalta sairaalassa viihtymistä on jonkin verran tutkittu. Aihetta sivuaa läheltä väitöskirja, jossa tutkittiin pyrkimystä luoda lapselle myönteinen sairaalakokemus (Luotolinna-Lybeck 2003). Nuorten mediakäyttöä ja heidän suhdettaan tietoteknologiaan on tutkittu määrällisesti ja asenteellisesti (Luukka, Hujanen, Lokka, Modinos, Pietikäinen & Suoninen 2001, Lahtinen 2007, Kangas & Lundvall & Sintonen 2008). Lähdeaineistossa on nuorten hoitotyöstä oppikirjatasoisia teoksia (Koistinen & Ruuskanen & Surakka 2004, Ivanoff, Kitinoja, Palo, Risku & Vuori 2006). Potilasohjauksesta on käytössä oppikirjatasoinen opas (Torkkola 2002) ja väitöskirjoja (Kettunen 2001, Olli 2008) sekä muita kirjoja. Elokuvista (Schneider 2007) ja kirjallisuudesta lähteissä on niiden valintaa tukevaa kirjallisuutta (Korolainen 2003, Tyyris Tyllerö 2007). Kirjallisuusterapian osalta lähteinä on kirjoja (Mäki & Lin-

nainmaa 2005) ja internetistä saatua materiaalia (Suvilehto & Ebeling 2008, Suomen kirjallisuusterapiayhdistys). Internetistä ja kirjoista löytyy tietoa psykoterapiasta (Brummer & Enckell 2005) ja psykososiaalisesta tukemisesta (Weckroth 2007). Ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä on hyödynnetty liittyen opinnäytetyön tekemiseen projektina (Sartamo & Velling 2007) ja lasten sairaalakokemuksiin (Immonen & Laukkanen 2006). Nuorten pahoinvoinnin ilmauksina tapahtuneista koulusurmista on haettu tietoa internetistä (Jokelan koulusurmat 2008, Kauhajoen koulusurmat 2009). Nuorten pahoinvoinnista ja siitä uutisoimisesta on käytössä pro gradu-tutkielma (Sihvonen 2005). Internetistä löytyy tuorein tieto nuorten mediakäytöstä (Kangas & Lundvall & Sintonen 2008). Opinnäytetyön tutkimukselliseen osaan on käytetty Metsämuurosen (2000b), Jämsän (2003), Vilkan ja Airaksisen (2003) sekä Vilkan (2007) määrällistä tutkimusta ja toiminnallista opinnäytetyötä koskevia kirjoja. Lisäksi on tarvittu jonkin verran myös laadullisen tutkimuksen (Tuomi & Sarajärvi 2002, Metsämuuronen 2000a) lähdetietoa. Tiedon lähteet on pyritty valitsemaan uudesta lähdemateriaalista sekä opinnäytetyön osa-alueiden asiantuntijuutta parhaiten edustavilta ja arvostetuilta tiedonlähteiltä. Henkilökohtaisena tietolähteenä on ollut lastentautien osasto 12 osastonhoitaja Päivi Viikinniemi (2008), joka juuri haastatteluaikeihin toimi lastenosastojen koordinoivana osastonhoitajana.

2.1 Nuoren tukeminen hänen ollessaan sairaalassa

Kirjallisuudesta saadun määritelmän lisäksi on käsitettä nuori tarkasteltava tilanteen kontekstin mukaan eli Päijät-Hämeen keskussairaalan noudattaman käytännön mukaisesti. 16 -vuotiaat ovat virallisesti vanhimpia lastenosaston puolella hoidettavia, mutta siellä saattaa olla joitakin 17-vuotiaita odottamassa aikuispuolelle siirtymistä. Nuori elää ikävaihetta nuoruus, joka voidaan määritellä monella tavalla. Vertion (Rosblom ym. 1994, 9) mukaan käsite nuoruus voi tarkoittaa koulun alkamisesta työelämään siirtymisen välistä aikaa. Joissain tutkimuksissa taas Vertion mukaan nuoruus ajanjaksona on iältään 18-36 -vuotiaita käsittävä. Yleisimmin nykyään kuitenkin mielletään nuoruuden alkavan yläasteelle siirtymisestä (12v) ja jatkuvan täy-

si-ikäisyydessä nuoreen aikuisuuteen (Koistinen 2004, 72; Ivanoff ym.2006, Olli 2008, 18). Tässä opinnäytetyössä nuoret on määritelty tarkoittamaan n. 12 – 17 -vuotiaita nuoruusiässä olevia henkilöitä.

Nuorten hoitotyön tavoitteeksi on jo 1990-luvulla määritelty tuskan ja sairauden lievittäminen sekä kasvun ja tietoisuuden lisääminen. Tavoitteena on jo tuolloin, sekä edelleen, ollut nuoren itsetunnon tukeminen hänen kehitystehtävässään ja hänen ohjaamisensa huolehtimaan itsestään. (Rosblom ym. 1994, 49; Koistinen & Ruuskanen & Surakka 2004, 74 - 75). Nuoruuden kehitystehtäviin kuuluvat Ivanoffin ym. (2006, 78) mukaan fyysisiin muutoksiin sopeutuminen ja seksuaalidentiteetin luominen, vanhemmista irtautuminen sekä oman identiteetin löytäminen (Olli 2008, 18). Tätä vaihetta voidaan myös nimittää psykososiaaliseksi kehitysvaiheeksi lapsuuden riippuvuudesta aikuisuuden itsenäisyyteen. Nuoren tukeminen hänen kehitystehtävissään kuuluu myös sairaanhoitoon ja siihen tarvitaan monenlaisia menetelmiä. (Koistinen & Surakka & Ruuskanen, 2004, 72 - 73.)

Usein sairastuminen nähdään kriisinä ja siihen liittyvät mielikuvat ovat uhkaavia ja pelottavia. Potilaan sairaalaan ja sairastumiseen kohdistuvat asenteet ja tunteet perustuvat hänen aiempiin kokemuksiinsa ja sairastuminen on aina jonkinlaista epä-mukavuutta aiheuttava. Voi olla kipua, toimintakyvyn alentumista ja lisäksi täytyy sopeutua sairaalaan sekä itselle tehtäviin tutkimuksiin ja toimenpiteisiin. Sairastuminen on uhka ihmisen turvallisuuden ja eheyden tunteelle ja saattaa myös vaikuttaa ihmisen minäkuvaan negatiivisesti. Ihminen tarvitsee sairaana ollessaan hyväksyntää ehkä enemmän kuin terveenä. (Immonen & Laukkanen 2006,11; Kettunen 2001, 24 - 25.) Lasta ja nuorta hoidettaessa tulevat hänen vanhempiensa tunteet ja aiemmat kokemukset sairastamisesta ja sairaalassa olosta näkyviin ja vaikuttamaan lapsen ja nuoren hoitoon (Koistinen ym. 2004, 121). Lapset kaipaavat eniten hoitajan läsnäoloa (Immonen & Laukkanen 2006, 19). Nuoret tarvitsevat tukea ja mahdollisimman paljon tietoa omasta sairaudestaan, mutta yksilöllisyyttä ja yksityisyyttä kunnioittaen (Ivanoff ym. 2001, 111 - 112). Opaslehtisen yksi tehtävä on tuoda avaimia kohtaamiseen, tässä tapauksessa nimenomaan nuorten potilaiden (Kettunen 2001, 27 - 29).

Ihmisten – siis myös nuorten psyykkinen tai psykososiaalinen tukeminen on hyvin laaja käsite, joka voi sisältää myös mm. erilaisia terapiamuotoja. Psykoterapialla tarkoitetaan ammatillista toimintaa, joka perustuu vankkaan psykologiseen tietoon. Psykoterapiaa käytetään yleensä mielenterveysongelman tai häiriön hoitoon ja sillä helpotetaan kärsimystä sekä oireilua ja lisätään toimintakykyä.(Enckell 2005, 71). Sairaalan lastenosastolla nuoria hoidettaessa osalla potilaista saattaa psykoterapia olla osana hoitoa. Psykoterapia tai psykologin antama keskustelutuki tapahtuu kuitenkin muualla kuin lastenosastolla eikä sitä ole kaikille nuorille tarjolla. Sairauden kohtaaminen muillakin kuin esimerkiksi anoreksiaan sairastuneilla tai erittäin traumaattisen tapaturman kokeneilla, on prosessi, johon tarvitaan tukea (Noppiari 2004, 330). Voi ajatella, että lastenosastolla kaikille nuorille voidaan tarjota psyykkistä tai psykososiaalista tukea. Tällä keskitytään erityisesti hyvinvoinnin tukemiseen ja terveyden edistämiseen eikä niinkään pahoinvointiin tai ongelmiin (Noppiari 2004, 312; vrt. Sihvonen 2005, 9). Psykososiaalinen tuki on laaja ja kirjavasti määritelty käsite. Sen voidaan ajatella tarkoittavan mielenterveys- tai päihdeongelmaisten hoitoon liittyvää asumiseen, taloudellisten asioiden hoitoon tai muuhun arjessa selviämiseen liittyvää työtä. Ramonin ja Williamsin (2005) mukaan (Weckroth 2007, 428) ihmisen mielenterveyteen vaikuttavat merkittävästi hänen henkilökohtaiset merkityksensä ja sosiaalinen tilanteensa. Toipuminen on heidän mukaansa merkittävästi sidoksissa henkilön ja häntä hoitavan työntekijän väliseen vuorovaikutukseen. Bardyn, Heinon ja Salmen (2001, 64 - 82) kirjassa lasten ja nuorten psykososiaaliset palvelut -nimikkeen alla on käsitelty perus- ja erikoistason terveydenhuoltoa ja sosiaalitoimen palveluita, esiopetusta ja kouluja sekä erilaisia järjestöjä ja nuorisotyötä sekä muun muassa nuorille suunnattuja kirjastopalveluja. Sosiaali- ja terveysministeriön (Lönnqvist 2006) selvityksessä määritellään psykososiaalinen tuki kokonaisuudeksi, joka muodostuu ihmisen auttamiseksi tarkoitetuista psyykkisen, sosiaalisen ja hengellisen tuen palveluista. Tavoitteena on ehkäistä ja lieventää esimerkiksi traumaattisen tapahtuman psyykkisiä ja sosiaalisia seurauksia Tässä opinnäytetyössä psykososiaalinen tuki tarkoittaa ihmisyyden psyykkisen ja sosiaalisen puolen huomioimista (Weckroth 2007, 433) sairaalahoidon aikana. Psyykkinen eli henkinen tuki on myös mahdollinen ilmaus opinnäytetyössä tarkoitettavalle nuorten tukemiselle.

Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan sairaalan osastolle helposti käyttöön saatavia psykososiaalisia tai psyykkisiä tukimuotoja. Nämä viriketoimintaankin kuuluvat, audiovisuaaliset (Suomen mediaopas) eli luettavat, kuultavat ja nähtävät materiaalit ovat jo valmiiksi nuorten suosiossa (Kangas & Kuure 2003, Kangas & Sundvall & Sintonen 2008). Nuoren paranemisen prosessia voidaan edistää, kun hän viihtyy sairaalassa eikä keskity mahdollisesti kokemiinsa kipuihin. Toipumista edistää, kun nuori ei tunne yksinäisyyttä ja pelkoa, koska voi tehdä jotain itselleen mielekästä ja miellyttävää (Luotolinna-Lybeck 2003, 15). Jos hän vielä lisäksi saa tukea omalle kehittymistehtävälleen kohti aikuisuutta, on saavutettu jotain hyvin arvokasta. (vrt. Koistinen 2004, Ivanoff ym. 2006.)

Haasteena on löytää nimenomaan nuorten kohtaamiseen tarvittavaa viestimuotoa, jotta heidän tunteensa ja kokemuksensa saavat kanavan tulla käsitellyiksi. Kettunen (2001,27) mainitsee potilaiden saattavan jopa vältellä puhumista, koska eivät tiedä miten sairaalassa tulisi puhua. Nuorten kanssa työskentelevien kokemuksen ja lähdekirjallisuuden (Ivanoff ym. 2006) perusteella erityisesti nuorten kohdalla tämä on totta. He ovat jo muutenkin hämmäntävässä elämänvaiheessa rakentamassa fyysisten ja psyykkisten muutosten keskellä identiteettiään, jonka sairastuminen uhkaa lyödä uudelleen pirstaleiksi (Koistinen ym. 2004, 73; Noppari 2004, 314).

2.2 Nuoren ohjaus

Potilasohjauksella tarkoitetaan oleellisesti hoitoon liittyvää toimintaa, jolla ohjataan, neuvotaan, opetetaan tai välitetään tietoa potilaalle (Heikkinen, Johansson, Leino-Kilpi, Rankinen, Salanterä ja Virtanen 2005). Toisen määritelmän mukaan potilasohjaus voidaan ymmärtää aktiiviseksi ja tavoitteelliseksi toiminnaksi, jossa terveydenhuollon ammattihenkilö ja potilas ovat vuorovaikutteisessa ohjaussuhteessa (Kääriäinen ja Kyngäs 2005). Potilasohjauksesta on tutkimuksissa todettu, että se on potilaiden mielestä tärkeää, mutta usein riittämätöntä (Kettunen 2001, 29 - 30). Potilasohjaus liittyy useimmiten sairauteen ja sen hoitoon (Potilasohjeet

2004). Nuorten diabeetikoiden hoitoa ja ohjausta tutkinut Seija Olli (2008, 120) havaitsi, että nuorten potilaiden ohjaukseen toivotaan erityisesti kiinnostuksen osoittamista, vastuullisuuteen kannustamista ja nuoren muuttuvan elämäntilanteen huomioonottamista. Lisäksi Ollin tutkimuksessa potilaiden ja vanhempien on todettu haluavan kehittää luottamusta hoitosuhteessa, lisätä vanhempien osallisuutta hoitoon, saada sairautta koskevaa tietoa päivitettyä ja välttää kirjaviisauden käyttöä. Kehittämiskeinoina tässä tutkimuksessa ehdotettuja yhteistyötä lisääviä toimintatapoja ovat muun muassa internetpohjainen potilasohjaus ja keskustelupalstat, perheiden tarpeet huomioivat vanhempainryhmät ja vertaistukiryhmät nuorille sekä puhelintunnit ja neuvontapuhelin. (Olli 2008, 120.) Tämän opinnäytetyön aiheena oleva nuoren tukeminen kirjallisuuden, elokuvien ja internetistä saatavan tuen/tiedon avulla asettuu poikkitieteellisesti psykososiaalisen tuen ja tiedon välittämisen väliselle alueelle.

Kirjallinen potilasohje on terveydenhuollon ammattilaisen potilaalle antama tieto sairaudesta, tutkimuksesta, hoidosta, toimenpiteeseen valmistautumisesta, jälkihoidosta, itsehoidosta tai kotihoidosta sekä toipumisesta laadittuna kirjalliseen muotoon (Potilasohjeet 2004). Hyvän potilasohjeen kulmakiviä ovat selkeys, ymmärrettävyys ja potilaan kannalta kiinnostusta herättävyys. Kuvien käyttöä voi suositella, kun ne selkeyttävät ohjeen viestiä. (Torkkola, Heikkinen & Tiainen 2002)

Tässä opinnäytetyössä käytetään nimitystä opaslehtinen, koska kyseessä ei ole varsinaisesti ohje, jota tulee noudattaa vaan ehdotuksia, joihin voi tarttua.

2.3 Median käyttö nuoren psykososiaalisena tukena sairaalassa

Nyky-yhteiskunnasta puhutaan informaatioyhteiskuntana (Kangas & Kuure 2003, 7; Suoranta & Lehtimäki 2003, 30; Lahtinen 2007,15), jolla tarkoitetaan ainakin teknologian ja sen käytön lisääntymistä. Medialla tarkoitetaan joukkoviestintää (Mustonen 2001,4). Erityisesti nuoret tarttuvat teknologiaan varauksettomasti ja

ovat näin kohteina sekä sille hyvälle että mahdollisille uhille, jota tämä kehitys tuo tullessaan (Lahtinen 2007,14). Nykymediat, erityisesti internet, ovat nuorten omaa aluetta, mikä on toisaalta varsin suotavaa, mutta toisaalta tuo mahdollisuuden myös pahoinvoinnin osoitusten toteuttamiseen (Metsähuone 2003,132; Suoninen 2003,57.) Kaikenlaista tietoa ja malleja löytyy internetistä. Kun nuoren henkilökohdainen pahoinvointi, huonot kokemukset ihmisistä ja todellisen elämän yksinäisyys ja eristäytyneisyys yhdistyvät ”verkossa” (Suoranta & Lehtimäki 2003, 31, 36 - 37) kulkevaan viestiin pahanolon purkamisesta väkivaltaisoin keinoin, tapahtuu kauheita asioita (Kangas ym. 2003, Jokelan koulusurmat 2008, Kauhajoen koulusurmat 2009). Sähköisten viestimien tarjoamaa maailmankuvaa ja usein kaupallisista lähtökohdista tuotettua viestiä on hyvä käsitellä nuoren kanssa, todetaan nuorten hoitotyön käsikirjassa (Noppari 2004, 323).

Nuoret käyttävät jopa useita medioita samanaikaisesti ja heidän mediamaailmansa on kaksisuuntainen. Nuoret eivät pelkästään ota tietoa vastaan niin kuin aiemmat sukupolvet vaan tuottavat sitä itse. Nuorten mediamaailman näkökulmia pohdiskelevat Kangas, Lundvall ja Sintonen (2008) toteavat, että nuorten elämänvaiheessa median avulla peilataan omaa kasvua sekä haetaan rakennusaineita oman identiteetin muodostamiseen. Nuorilla on aikaa ja kiinnostusta etsiä ajatuksia, tietoa ja kontakteja. Ristiriitaisena mediakulttuuri voi joko tukea kasvua ja kehitystä tai aiheuttaa negatiivisten ajatusten voimistumista. Nuoret voivat myös elää kahdessa erilaisessa sosiaalisessa tilanteessa: internetin kansainvälisessä suuressa yhteisössä ja mahdollisesti arkitodellisuudessa varsin yksin salaten aktiivisuutensa verkossa. Sivistyksen uusi suunta on myös nähtävissä, sillä tieto on internetissä oppimiskykyiselle helposti saatavissa. ”*Lasten ja nuorten mediakulttuuria voidaan jopa luonnehtia aikamme merkittävimmäksi kulttuuriseksi tilaksi*”. (Kangas & Lundvall & Sintonen 2008, 4.)

Audiovisuaaliset menetelmät ovat tämän oppinäytetyön opaslehtisen keskeistä sisältöä kirjallisuuden lisäksi. Audiovisuaalisella tarkoitetaan esimerkiksi välineiden avulla toistettua toisiinsa liittyvää ääntä ja kuvaa. Audiovisuaalinen viittaa kuuloon

ja näköön perustuvaan. Audiovisuaalisia välineitä ovat esimerkiksi videonauhuri, projektori, piirtoheitin ja nauhuri (Herkman 2001; Suomen mediaopas).

Kirjallisuus ja kirjallisuusterapia: parantavasta sanasta oivallukseen

Kirjallisuutta on käytetty paljon lasten ja nuorten tukena esimerkiksi sairastamisen aikana ja useiden tutkimustulosten mukaan se on ollut hyödyllistä, vaikka aina hyötyä ei ole näyttänyt olevan (Suvilehto & Ebeling 2008, 6) Kirjallisuusterapialla on monenlaisia määritelmiä ja päämääriä teoriataustasta ja käytöstavasta riippuen. Jo Aristoteles puhui tragedian avulla saavutetusta katharsiksesta eli puhdistavasta ja parantavasta oivalluksesta. Kirjallisuusterapiaa lähellä on filosofian suuntauksista fenomenologia, kokemuksen tärkeyttä korostava oppisuunta. (Linnainmaa 2005, 13 -14.) Alkuun kirjallisuutta käytettiin sairaaloissa enemmän lukukokemuksena ja samaistumistapana (Suomen kirjallisuusterapiayhdistys). Myöhemmin siihen on tullut voimakkaammin vuorovaikutteinen näkökulma (Suvilehto-Ebeling 2008, 1). Kirjallisuusterapialla tarkoitetaan yleensä vuorovaikutteista terapeutista prosessia, jossa hyödynnetään valmiita tekstiä tai tuotetaan tekstiä itse. Kirjallisuusterapiassa voidaan käyttää myös valokuvia, elokuvia tai vaikkapa vanhoja esineitä. Kirjallisuusterapia on luovuusterapeutista ja sen tavoitteena on itseilmaisun ja itsetuntemuksen kehittäminen. Siitä myös mainitaan, että ”*omia ongelmia on helpompi lähestyä kirjoitetun tekstin välityksellä kuin suoraan*”. (Linnainmaa 2005,11.) Lukeneminen voi olla hyvin terapeutin prosessi jo itsessään, mutta kun luettua vielä käsittelee kirjoittamalla saa mahdollisuuden ilmaista tunteita, herätellä muistoja käsiteltäväksi, kehittää keskittymiskykyä ja auttaa tiedostamaan itseään ja ympäristöään. Ryhmässä kirjoittamisella on vielä lisämerkityksiä siinä työskenteleville. Yleensä kirjallisuusterapiaa toteutetaan ryhmissä, mutta sitä on mahdollista käyttää myös yksilöterapiana tai jopa aivan yksinkin, jolloin tosin vuorovaikutteinen prosessointi puuttuu (Suomen kirjallisuusterapiayhdistys). Kirjallisuusterapian tavoitteena nähdään olevan muutos, se tuottaa henkilökohtaisia oivalluksia ja auttaa ymmärtämään, että muillakin on samankaltaisia ongelmia (Suvilehto & Ebeling 2008, 2). Kirjallisuusterapiassa voidaan erottaa terapia- ja kasvupainotteinen toiminta. Kirjallisuusterapiassa henkilön kokemia vaiheita kuvataan tunnistamiseksi,

tarkasteluksi, liittämiseksi ja soveltamiseksi. Ensin kirjassa tai elokuvassa havaitaan itseä kiinnostava tapahtuma tai vertauskuva. Seuraavaksi tutkitaan tämän herättämää tunnetta ja sen merkitystä itselle. Prosessin kolmannessa vaiheessa liitetään asiaan uusia mielikuvia ja mahdollisesti ristiriitaisiakin tunteita. Lopuksi tarkastellaan, miten aiemmin mietityn voi soveltaa omaan elämään ja oivalletaan toivottavasti jotain uutta. (Linnainmaa 2005, 22 – 23.)

Tähän opinnäytetyöhön on käytetty teoriapohjana sekä kirjallisuusterapiaa että nuorisokirjallisuutta ja fantasiakirjallisuutta koskevaa taustatietoa. Alun perin opinnäytetyöntekijää kiinnosti opinnäytetyön aihetta pohtiessaan, mikä mahtaa olla fantasiakirjallisuuden suuren suosion salaisuus nuorten keskuudessa.

Ensimmäisissä kirjallisuusehdotuksissa opaslehtiseen oli muutama kirja, mutta lähdekirjallisuutta tutkittaessa törmättiin ”runsauden pulaan”. Nuorisokirjallisuutta on julkaistu melko paljon ja sitä käsittelevässä kirjallisuudessa mainittuja hyviä vaihtoehtoja sairaalassa tarjottaviksi oli viljalti. Valinta oli melko vaikeaa ja opinnäytetyössä päädyttiin tarjoamaan opaslehtisen lisäksi henkilökunnalle hakuteosta nuorisokirjallisuudesta. (Korolainen 2001, Härkönen 2003, Leinonen & Loivamaa 2006, Koski 2008).

Nuorisokirjallisuudessa on yleensä kasvatuksellinen näkökulma ja tämä on löydettävissä myös nuorten fantasiakirjallisuudesta (Heikkilä-Halttunen 2001, 219; Sisätö 2006, 18). Nuorille tarkoitetuissa kirjoissa tiedostetaan nuoruuden kehitystehtävät ja halutaan antaa niihin tukea (Suvilehto & Ebeling 2008, 3; Heikkilä-Halttunen 2001, 236). Erityisesti fantasiakirjallisuudessa käsitellään usein matkaa ja sieltä palaamista. Matkalla on suoritettu jokin – usein vaativa ja tärkeä - tehtävä ja sieltä palataan muuttuneena eli on tapahtunut kasvua. Fantasiakirjoissa käydään hyvän ja pahan välistä taistelua, jossa hyvä aina voittaa. Tämä tuo toivon elementin esim. niille, joita syrjitään tai kiusataan, koska heidät aina lopussa palkitaan. (Leinonen 2006, 22 - 23.) Liisa Rantalaiho puolestaan siteeraa artikkelissaan (Rantalaiho 2006, 126 – 127) Maria Ihosen kirjaa *Fantasian monet maailmat*, jossa Ihonen toteaa: ”*fantasiakertomus tuo ratkaisun ongelmaan lapsen elämässä, esimerkiksi aikuiseksi kasvamisen haasteisiin*”. Maailmanlaajuista suurta suosiota saavuttaneita

ta J.K Rowlingin Harry Potter –kirjoja on paljon analysoitu ja tutkittu niiden suosion perusteita. Kirjojen koskettavuutta on tarkasteltu sijoitetun lapsen kokemukseen samaistumisena (Perhehoito 2007) ja psykoanalyysin näkökulmasta kasvukertomuksena . Kasvukertomuksessa Harry kehittyy sisäistetyn äitinsä, ystäviensä ja opettaja Dumbledoren tuen avulla valtavasta vanhempien menettämisen kokemuksesta kypsäksi, itsensä uhraamaan valmiiksi nuoreksi aikuiseksi. Harry Potter -kirjat tarjoavat nuorille samaistumisen mahdollisuuden vastoinkäymisten kokemuksissa ja niiden kohtaamisessa ja käsittelevät nuorille tyypillisiä vuorovaikutustilanteita.(Subkowski 2008)

Kirjavinkkari -kirjan ajatuksen mukaan opaslehtiseen haluttiin ehdottaa nuorille kirjoja luettavaksi ja mielellään sellaisella periaatteella, että suosittelija pitää kirjasta itsekin. On siis vakuuttavampaa nojata omaan lukukokemukseensa ehdottaessaan toiselle kirjaa luettavaksi. Kirjan on tarkoitus tarjota lukuelämys. (Mäkelä 2003, 41.) Kun oli verrattu Kirjavinkkari -kirjan (Mäkelä 2003) , Toivekirjoja nuorille -kirjan (Härkönen 2002), Kirjaseikkailu-kirjan (Korolainen 2001) ja Tyyriin Tylle-rön (2007) ehdotuksia, päädyttiin tarjoamaan muutama esimerkkikirja kustakin jatkossa mainitusta ryhmästä, jotka perustuvat Kirjaseikkailu -kirjan jaotteluun nuorisokirjallisuuden lajeista ja teemoista. Nuorisokirjallisuuden muista lajeista kuin romanit valittiin muutama novellikokoelma ja yksi satu. Muutama kirjasarja otettiin mukaan niiden aiheena olevien teemojen perusteella. Nuortenkirjallisuuden teemoja Korolaisen (2001) nimeämänä ovat: Perheiden salatut elämät, Koulun kiusatut ja kingit, Vaihtopenkiltä sankariksi, Kreisit murkut steissillä, Seurustelusta seksiin, Kännissä, pöhnässä, pilvessä, Sairas, sairaampi, sairain, Kuoleman varjossa, Eläinsuojelusta ekoaktivismiin, Me ja muut – sodassa ja rauhassa sekä Minästä ja maailmasta. Erikseen näiden lisäksi kirjassa esitellään fantasiakirjallisuus, science fiction ja sarjakuvat. Tästä kirjojen teemojen ja lajien esittelystä voi jo päätellä, miten suuri joukko kirjoja on tarjolla nuorille. Edellä mainittuja tuoreempi nuorten kirjoja esittelevä hakuteos: Kirjavinkkejä yläluokkalaisille (Koski 2008) ilmestyi opinnäytetyöprosessin aikana ja tätä teosta opinnäytetyöntekijä ehdottaa henkilökunnan läheteokseksi lasten osastolle, vaikka sitä ei tässä opaslehtisen suunnittelussa paljon ole käytetty. Opinnäytetyösuunnitelmassa oli liitteenä lista opaslehtiseen ehdote-

tuista kirjoista. Tämä kirjallisuuslista kasvoi vielä henkilökunnan listaan tutustumisvaiheessa heidän ehdotuksillaan. Lopullisen opaslehtisen sisältö valikoitui kirjallisuusterapeuttisesti toimiviin kirjoihin ja pitkälti henkilökunnan mielipiteisiin perustuen.

Elokuvat ja internet, liikkuva kuva ja sähköinen media

Paljon on myös keskusteltu median merkityksestä nuorten käyttäytymiseen malleja antavana ja heidän ajatusmaailmaansa muokkaavana tekijänä (Kangas & Kuure 2003, Mustonen 2001). Opinnäytetyön taustalla on ajatus siitä, että aikuisten on syytä tarjota omia ehdotuksiaan siihen, mitä mediasta löydetään; millaisia nettisivuja luetaan, mitä elokuvia katsotaan ja tarjota myös kaunokirjallisuuden teoksia nuorille luettavaksi ja pohdittavaksi (vrt. Noppari 2004, 323 & 328).

Internet on merkittävä osa nuorten päivittäistä elämää ja koska sairaalassa oli mahdollisuus sen käyttöön, oli viisasta tarjota tuen hakemista sitäkin kautta aikuisten ohjaamin ideoin (Metsähuone 2003, 134). Nuoret voivat hakea tietoa ja apua oma-toimisesti, jos heille tarjotaan siihen osoitteita, josta sitä hakea (Koistinen ym. 2004, 323; Lahtinen 2007, 15). Erityisesti nuoret naiset hakevat aktiivisesti vertais-tukea internetistä. Tutkimuksen mukaan puolet 12 – 19 vuotiaista tytöistä oli käynyt erään lehden nettisivulla, jonka tärkein elementti oli keskustelupalsta (Kangas & Lundvall & Sintonen, 2008, 9). Nuorten maailmaan kuuluvat elokuvat melko olennaisesti tänä päivänä ja hyvien katselukokemusten tarjoaminen sairaalassa lie-nee järkevää. Elokuvat tarjoavat mahdollisuuden samaistua ja käsitellä omia tunteita ja kokemuksia. (Noppari 2004, 323.) Toisaalta ne voivat antaa miellyttäviä, pa-rantavia kokemuksia tai vain tarjota hauskaa ajankulua (Schneider 2007, 6; Mo-dinos 2001, 61).

3 PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA, PÄÄMÄÄRÄ JA KOHDERYHMÄ

Opinnäytetyöprojektin lähtökohtana on yhteiskunnallinen puhe nuorten pahoin-

voinnista (vrt. Sihvonen 2008, Bardy ym. 2001) ja sairastumisen aiheuttama vastoinikäminen nuorelle (vrt. Kettunen 2001, Ivanoff ym. 2006, Koistinen ym. 2004). Projektin aloittamista tuki nuorten erityinen asema lastenosastolla ja vähempi määrä nuorten tukemiseen tarkoitettua materiaalia siellä (vrt. Immonen & Laukkanen 2006) Kiinnostava lähtökohta-ajatus oli tarinan mahdollisuus toimia samastumiskohteena ja tunteiden purkukeinona sekä nuoren kehitystehtävien tukena (Mäki & Linnainmaa 2005, Leinonen & Loivamaa 2006, Korolainen, Koistinen ym. 2004) ja kirjallisuusterapeuttisen keinon antama mahdollisuus nuoren tunneprosessin tukemiseen (Kirjallisuusterapiayhdistys). Tarina voi myös toimia vertaistukena ja informaatiokanavana (Mäki & Linnainmaa 2005) Projektin alkaessa kiinnosti internetin käyttäminen informaatiokanavana, vertaistukena ja yhteydenpitovälineenä (Kangas ym. 2008) Opinnäytetyön taustalla on ollut nuorten tarve saada aika kulumaan sairaalassa ollessa (Immonen & Laukkanen 2006) sekä kivunhoidon edistäminen ja sairauden hoidon tukeminen kohdistamalla ajatukset johonkin miellyttävämpään (Koistinen ym.2004, Luotolinna-Lybeck) Opinnäytetyössä nuorten tukemismenetelmän valinnan perusteena on ollut median helppo saatavuus ja vähäiset kustannukset sekä median kuuluminen nuorten maailmaan (Kangas ym. 2008). Ohessa edellämainitut seikat listassa.

Projektin lähtökohtia ja perusteita

- yhteiskunnallinen puhe nuorten pahoinvoinnista
- sairastumisen aiheuttama vastoinikäminen nuorelle
- nuorten erityinen asema lasten osastolla ja vähemmän tukimateriaalia heille
- tarve saada aika kulumaan
- kivunhoidon edistäminen ja sairauden hoidon tukeminen
- tarina samastumiskohteena, tunteiden purkukeinona, kehittämistehtävän tukena, informaatiokanavana ja vertaistukena
- kirjallisuusterapia nuoren tunneprosessin tukena
- internet informaatiokanavana, vertaistukena ja yhteydenpitovälineenä
- median helppo saatavuus ja vähäiset kustannukset
- media kuuluu nuorten maailmaan

Projektin tarkoituksena on tuottaa opaslehtinen nuorille ja tavoitteena edistää nuor-

ten tukemista Päijät-Hämeen keskussairaalan lastenosastolla. Kohderyhmänä ovat olleet nuoret (12-17v), jotka ovat sairaalan lastenosastolla sekä heitä hoitava henkilökunta.

3.1 Nuorten tukemisen mahdollisuudet lastenosastolla

Päijät-Hämeen keskussairaalan lastenosaston potilaiden viihtymiseen ja erilaisten hoitotoimenpiteiden suorittamisen helpottamiseen tähtäävä välineistö on mittava. Tarkoituksena on, ettei lapsi tai nuori alkaisi pelätä sairaalaa ja voisi käsitellä sairauteen ja hoitotoimenpiteisiin liittyviä tunteitaan leikin avulla (Luotolinna- Lybeck 2003, 7; Immonen & Laukkanen 2006, 10 -11). Osa kivunlievitystä on ajatusten siirtäminen johonkin mukavaan (Koistinen ym. 2005, 159). Osastolla on melko tilava päivähuone eli kaikille yhteinen oleskelutila, jossa on tarjolla paljon leluja ja kirjoja. Askarteluohjaaja tekee kokopäivätyötä arkisin järjestäen lapsille ja nuorille mahdollisuuksia kädentaitojen harjoittamiseen. Lisäksi osastolla käyvät myös seurakunnan työntekijät esimerkiksi pelaamassa potilaiden kanssa. Osastolla on käytävissä Mitä tehtäis? -virikeopas, joka sisältää erilaisia pelejä ja askarteluvinkkejä eri-ikäisille sekä ikäkauden ominaispiirteiden kuvauksen. Oppaan ovat luoneet Syöpäsairaiden lasten vanhempien aloitteesta suomalaisten sairaaloiden työntekijät joukossaan lastentarhanopettajia ja askartelunohjaajia. Virikeopas sisältää askartelu- ja peliohjeita myös nuorille, mutta kirjallisuutta, elokuvia tai internet-osoitteita se ei sisällä. (Hakulinen, Lopperi, Rauatmaa, Sandelin, Suikki, Tapio, Truelsen & Vidman 2004.) Osastolla on paljon lastenelokuvia VHS -videoina ja DVD -muodossa ja näiden katselu on mahdollista kaikissa potilashuoneissa sekä päivähuoneessa. Sairaalakirjaston henkilöstö on käynyt säännöllisesti kirjavaunun kanssa osastolla tarjoamassa luettavaa ja sieltä voi tilata toivomustensa mukaista kirjallisuutta. Valitettavasti sairaalakirjaston toiminta loppuu opinnäytetyön valmistumisen aikoihin. Jatkossa kirjallisuuden hankkiminen osaston lapsille ja nuorille luettavaksi on suoritettava muista kirjastoista tai ostamalla kirjoja osastolle.

Opinnäytetyöprojektin alkaessa osaston nuorille potilaille oli tarjolla kannettavia tietokoneita ja edellä mainitut palvelut soveltuvin osin. Kuitenkaan nuorten potilaiden tarpeisiin ei kenties vastattu riittävästi, koska esim. nuorille soveltuvia elokuvia oli varsin rajallinen määrä. Nuoret eivät samalla lailla äänekkäästi vaadi huomiota kuin pienemmät lapset, mutta silti heidän sairastumisensa tulisi huomioida heille sopivalla tavalla. Lastenosasto 12 hoitotyön tavoitteisiin kuuluu potilaiden kasvun ja kehityksen tukeminen sekä riittävän viriketoiminnan järjestäminen (Osasto 12 perhdytyskansio 2003, Hyvän hoidon kriteerit osastolla 12, 2006).

Nykyisen terveydenhuollon haasteena on niukkenevien resurssien tuoma aikapula. Tämä näkyy myös keskussairaalan osastoilla vähenevinä mahdollisuuksina keskustella potilaiden kanssa. Materiaalin tarjoaminen omatoimiseen tutustumiseen ja sen jälkeen siitä keskustelu tai muunlainen käsittely tuo lisäarvoa hoitotyöhön lastenosastolla. (vrt. Bardy ym. 2001, Mella 2006, Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyhtymän strategia 2009)

Osaston potilasmäärien kehityksestä tiedusteluun vastattiin (Viikinniemi 2008), että niissä tapahtuu vuosittain vaihtelua ylös- ja alaspäin. Erityisesti nuorten osalta opinnäytetyöprojektin ajalta oli havaittavissa Päijät-Hämeen keskussairaalan osasto 12:lla, että nuoria 12- 17-vuotiaita on koko ajan osastolla. Tilastojen mukaan yli kymmenvuotiaita on 10 -20 % lastenosastojen potilaista (Viikinniemi 2008).

3.2 Huomio nuorten tukemiseen ja opaslehtinen sen avuksi

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa opaslehtinen (LIITE 1) Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyhtymän keskussairaalan lastenosastoille erityisesti nuoria varten. Tämä opaslehtinen on ammatilliseen käyttöön suunnattu ohje, ohjeistus tai opastus, jonka toteutustapa on painotuote (Vilka & Airaksinen 2003, 9) Opaslehtisen sisällön määrittely tapahtui taustatutkimuksen ja henkilökuntakyselyn keinoin. Taus-

tatietoja haettiin nuorisokirjallisuuden tutkimuksesta, kirjallisuusterapia- ja elokuvakirjallisuudesta sekä internetistä ja sitä koskevasta kirjallisuudesta. Tavoitteena oli konkreettisen opaslehtisen laatimisen lisäksi kiinnittää huomio nuoriin ja herättää ajatuksia nuorten tukemisesta sairaalajaksolla.

Tarkoituksena tässä opinnäytetyössä on laatia opaslehtinen nuorille Päijät-Hämeen Keskussairaalan lastenosastojen - erityisesti osasto 12 – käyttöön. Tämän opaslehtisen avulla henkilökunta voi löytää kanavia nuorten kohtaamiseen ja tukemiseen heidän sairastaessaan osastolla. Opaslehtisen alustava nimi oli ”Mitä tekisin sairastaessani”, josta se muotoutui ”Ei mitään tekemistä?” - otsikoksi varsinaiseen opaslehtiseen. Opaslehtisen sisällöksi on valittu kirjallisuutta, elokuvia ja internet-osoitteita. Oppaan sisällön tarkoitus on olla terapeutista, informatiivista ja viihteellistäkin tukea tarjoava sisältäen vinkkejä sairastamisajalle ajanviettoon sairaalan vuodeosastolla ja sen jälkeen kotona. Opaslehtisessä ehdotetaan nuorille kirjallisuuden lukemisen ja elokuvien katselun jälkeen koetun käsittelyä kirjoittamalla tai piirtämällä. Malleja tähän työskentelyyn haettiin kirjallisuusterapian menetelmistä. (Suvilehto & Ebeling 2008, Linnainmaa 2005a, 13, 22 - 25; Mäki & Kinnunen 2005, 33.) Elokuvien aiheisto tai niiden sisältämä viesti on kasvutarina, sairauskokemus tai kenties joku opetuksellinen näkökulma. Internet-osoitteet tarjoavat tietoa nuorten asioista ja sairauksista. Lisäksi internet-osoitteista voi löytyä mahdollisuus esittää omia kysymyksiä tai hakea vertaistukea muilta nuorilta omien kokemusten jakamiseen. Opas tuotetaan Pdf- muotoisena osaston potilasohjekansioon sairaalan tietoverkkoon sekä paperiversiona.

Opinnäytetyön tavoite on vastata nuorten potilaiden tuen tarpeeseen sairaalajaksolla. Opaslehtisen toivotaan myös herättävän keskustelua nuorten potilaiden tukemisesta heidän ollessaan toipumassa lastenosastolla. Tavoite on, että nuorille tulee tilaa kertoa omista ajatuksista ja tuntemuksista sairaalan henkilökunnalle käyttäen välineenä materiaalia, johon nuoret ensin tutustuvat.

3.3 Lastenosaston nuoret potilaat ja heidän hoitajansa

Opinnäytetyöprojektin kohderyhmä ja ensisijainen hyödynsaaja on Päijät-Hämeen keskussairaalan lastenosaston nuoret potilaat. Projektiin osallistujia olivat osaston työntekijät ja he ovat myös toissijaisia hyödynsaajia ollessaan ohjelehtisen tulevaa käyttäjäkuntaa. Projektin yhteistyökumppanina on Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveyskuntayhtymän keskussairaala, joka on tukenut opinnäytetyöntekijää mahdollistamalla opinnäytetyön tekemisen ja jonka käyttöön opaslehtinen jää. Projektiin osallistuivat lisäksi Lahden Ammattikorkeakoulusta ohjaava opettaja sekä opiskelutoverit opponentteina ja arvioijina. Opinnäytetyöntekijä sai hyötyä opinnäytetyön teon oppimisen muodossa, mutta ennen kaikkea ymmärryksen lisääntymisenä nuoria potilaita ja heidän tukemistaan koskien. Näin ollen opinnäytetyöntekijän ammattitaito parani projektin myötä.

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveyskuntayhtymän (PHSOTEY) keskussairaalassa on kolme lastenosastoa, lastenpoliklinikka ja lasten päivystyspoliklinikka sekä lastenneurologian osasto ja - poliklinikka. Lasten osastolla 11 hoidetaan lasten tarttuvia infektiosairauksia, esim. vatsatauteja ja hengitystieinfektioita ja lasten osasto 13 on vastasyntyneiden tehohoitoa tarjoava yksikkö. Osasto 11:lla hoidetaan muutamien kuukausien ikäisistä vauvoista teini-ikäisiin, mutta ikäjakauma on alle kouluikäisiin painottuva. Vastasyntyneiden tehohoito kohdistuu nimensä mukaisesti vastasyntyneisiin. (PHSOTEY 2008)

Lastenosasto 12 on pediatriinen eli lastentauti- ja lastenkirurginen yksikkö, jolla hoidetaan kaikkia mahdollisia sairauksia paitsi osastolla 11 hoidettavia tarttuvia sairauksia. Potilailla voi olla diabetes eli ”sokeritauti” tai muita aineenvaihduntasairauksia, allergioita eli yliherkkyyksiä, ruuansulatuskanavan sairauksia, syöpätauteja tai he voivat tulla suunniteltuun leikkaukseen tai äkillisesti esimerkiksi murtuman vuoksi osastohoitoon. Lastenosasto 12:lla hoidetaan myös erilaisia tutkimuspotilaita ja siellä käy polikliinisesti mm. palovammahoidoissa, lääkehoidoissa tai jälkitarastuksissa lapsia. Osaston potilaiden ikäjakaumaan kuuluu paljon enemmän kouluikäisiä ja nuoria kuin muilla lastenosastoilla. (PHSOTEY 2008)

Lasten osasto 12:n henkilöstöön kuuluu 21 hoitajaa, joista osa lastenhoitajia ja osa sairaanhoitajia, 2 lääkäriä ja askartelunohjaaja. Osastolla työpäivänsä tekevät myös osastonsihteerit ja laitoshuoltajat. Muita yhteistyökumppaneita ovat fysioterapeutti, sosiaalityöntekijä, kuntoutusohjaaja ja neurologian työryhmä sekä muiden erikoisalojen lääkärit ja muut työntekijät. (Osasto 12 perehdytyskansio.).

Osastolla 12 on 10 potilaspaikkaa, potilaat ovat 0-17 -vuotiaita ja he tulevat osastolle kutsuttuina tai päivystyksen kautta. Lasten osastoilla on vapaat vierailuajat. Vanhempien toivotaan osallistuvan lastensa hoitoon ja yhdellä vanhemmalla on mahdollisuus yöpyä osastolla lapsensa kanssa. Osastolla on enemmän toimintaa viikolla, mutta viikonloppuisinkin potilaspaikkoja on 7 ja potilaita voi tulla lisää päivystyksestä. (Osasto 12 perehdytyskansio.)

3.4 Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijän ja lastenosasto 12 tavoitteet

Lastenosasto 12 toiminta-ajatuksen mukaisesti osastolla toteutetaan yksilövastuista hoitotyötä, jolloin jokaisella lapsella on vastuuhoitaja jokaisessa vuorossa. Tämä toiminta-ajatus sekä jatkossa mainitut hoitotyön määritelmät, periaatteet ja hyvän hoidon kriteerit perustuvat lasten ja nuorten sairaanhoidon yleisesti hyväksytyihin tavoitteisiin ja määritelmiin (Linden 2004, 31 - 34; Ivanoff ym. 2006,?). Tavoitteena on, että kaikilla potilailla on myös henkilökohtainen omahoitaja, joka kantaa päävastuun hoitotyön suunnitelmasta. (Osasto 12 perehdytyskansio.)

Osasto 12 hoitotyön määritelmän mukaan hoitotyö osastolla lähtee lapsen ja perheen yksilöllisistä tarpeista ja toiveista. Hoitotyön tavoitteena on asiakkaan parantaminen ja elämänlaadun palauttaminen, ylläpitäminen ja parantaminen sekä kokemus autetuksi tulemisesta. Hoitotyön filosofiana lastenosasto 12:lla on kokonaisvaltainen ihmiskäsitys, jossa jokaisen tulee saada arvokasta hoitoa hänen yksilöllisyytensä kunnioittaen. Hoitotyön arvoina ja periaatteina mainitaan ihmisarvo, itsemääräämisoikeus, turvallisuus, yksilöllisyys, kasvun ja kehityksen tukeminen, per-

hekeskeisyys, vastuullisuus, kokonaisvaltaisuus ja jatkuvuus. (Osasto 12 perehdytyskansio.)

Nuorille kohdennettua ajanvietemateriaalia oli projektin alkaessa osastolla 12 melko vähän. Lastenosaston kasvun ja kehityksen tukemisen arvon mukaisesti oli nähtävissä tarve lisätä nuorten kehitystä tukevaa materiaalia osastolla tarjottaviin vaihtoehtoihin. Ihmisarvon periaatteessa mainittu tasavertainen suhtautuminen kaikkiin potilaisiin voi sisältää myös nuorille tarkoitetun ajanvietemateriaalin määrän tasaimista lasten vastaavaan verrattuna. (Koistinen & Ruuskanen & Surakka 2004,?)

Opaslehtinen nuorille sopii hyvin myös Päijät-Hämeen sairaanhoitopiirin visioon ja strategisiin tavoitteisiin. Strategisissa tavoitteissa mainitaan mm. Palveluihin tyytyväinen asiakas ja moderni teknologia sekä laadukkaat tukipalvelut. (Hyvin hoidettu potilas 2003.) Uusimman strategian mukaan muun muassa alle 15 -vuotiaiden määrä säilyy alueella ennallaan ja työvoiman määrä vähenee. Johtopäätöksinä Päijät-Hämeen alueella tapahtuvasta kehityksestä strategiassa mainitaan tarvittavan uusia teknologiaa hyödyntäviä ja innovatiivisia uusia menetelmiä. Lisäksi kuntayhtymän toiminta-ajatuksessa pidetään tärkeänä ”*kustannustehokkaita ja asiakkaiden toimintakykyä edistäviä terveys- ja sosiaalipalveluita, terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä kansalaisten omavastuun tukemista*”. (Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveisyhtymän strategia 2009.) Opaslehtinen nuorille potilaille liittyy myös lastenosasto 12 tavoitteisiin vuodelle 2009. Näihin tavoitteisiin kuuluu nuorten hoitotyön kehittäminen. Erityisesti syömishäiriöpotilaiden hoito-ohjeiden selkeyttäminen ja henkilökunnan tukeminen kohtaamaan tätä problematiikkaa somaattisen hoidon osastolla on tarpeellinen kehittämiskohde. Osastolla 12 halutaan vastata nykynuorten ongelmien tuomaan haasteeseen ja kehittää nuorten tukemiseen tarkoitettua materiaalia ja henkilöstön valmiuksia (Viikinniemi, 2008)

4 PROJEKTIN TOTEUTUS

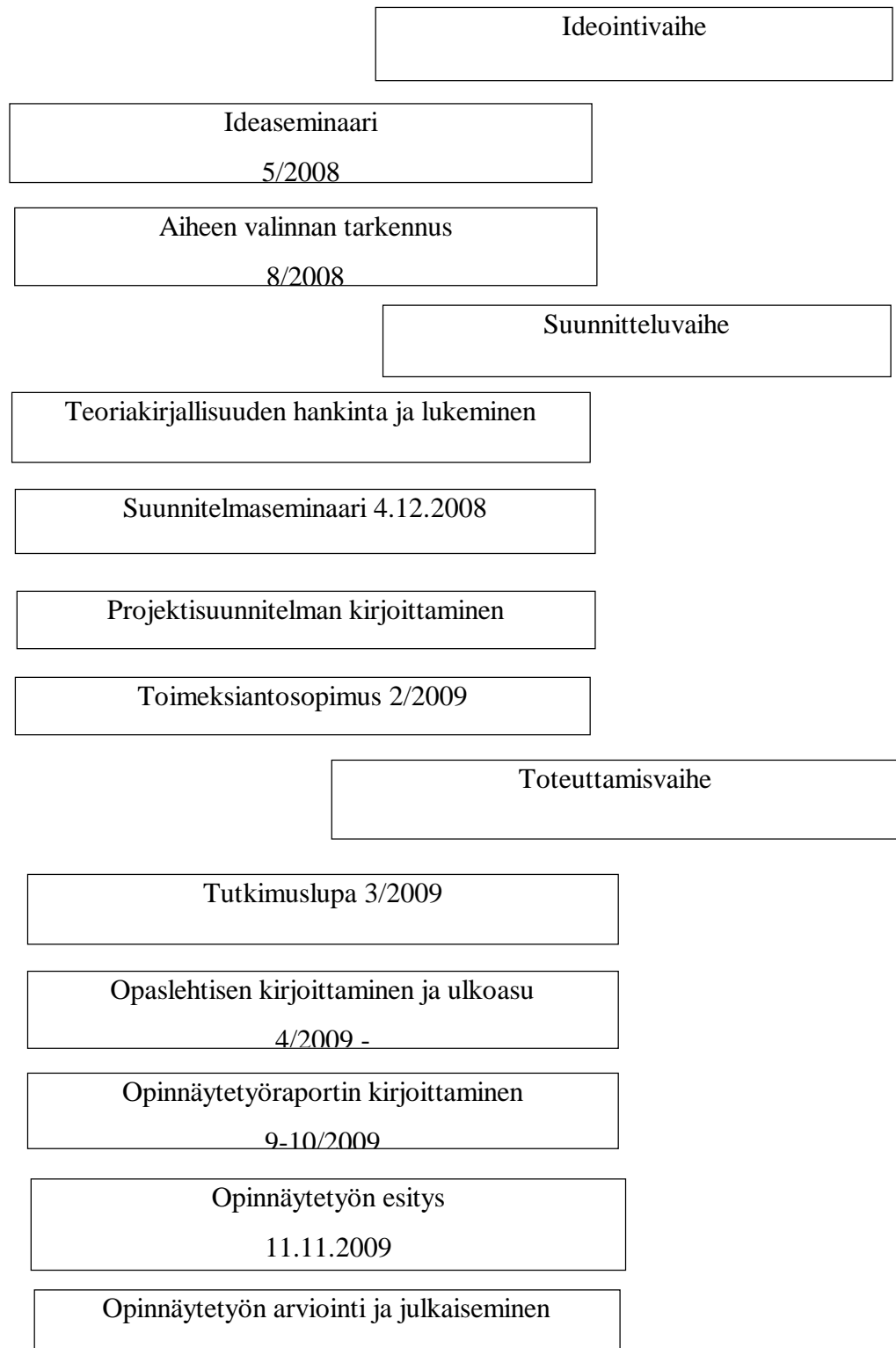
Tämänkaltainen opinnäytetyö oli selkeintä toteuttaa projektina (vrt. Vilka ja Airaksinen). Opinnäytetyöhön saatiin paljon ideoita ja vinkkejä projektimuotoisena toteutetusta Sartamon ja Vellingin (2007) opinnäytetyöstä, jossa myös tehtiin opaslehtinen.

Opinnäytetyössä edettiin tuotekehitysprosessin vaiheita noudatellen. Ensin tunnistettiin kehittämistarve opaslehtisen osalta. Ideavaiheessa mietittiin, millaista sisältöä opaslehtiseen tulisi laittaa ja miten sisältö valita. Tutkimuksellisenä selvityksenä päätettiin tehdä henkilökuntakysely (LIITE2) opaslehtisen (LIITE1) sisällön hahmottelemiseksi ja henkilöstön näkemysten kartoittamiseksi. Tuotteen luonnosteluvaihe, kehittäminen ja viimeistely sisälsivät edelleen tutustumista kirjallisuuteen, kyselyn tulosten analysoinnin ja lopullisen opaslehtisen valmistumisen. (Jämsä & Manninen 2000, 85; Vilka & Airaksinen 2003,56.)

4.1 Projektin eteneminen

Opinnäytetyöhön liittyviä keskusteluja oli käyty pitkin syksyä 2008 osastonhoitajan kanssa ja hänen antamansa tuki ja vinkit olivat hyvin arvokkaita. Marraskuussa 2008 opinnäytetyön idea esiteltiin osastokokouksessa henkilökunnalle. Alkuvuodesta 2009 valmistui opinnäytetyösuunnitelma ja haettiin tutkimuslupa (LIITE 3) henkilökuntakyselylle (LIITE 2). Suunnitteluvaihe sijoittui syksyyn 2008 ja alkuvuoteen 2009. Suunnitelmaseminaari pidettiin 4.12.2008. Lastenosasto 12 henkilökunnalla on ollut tieto opinnäytetyöstä syksyltä 2008 alkaen ja heillä on ollut mahdollisuus tutustua opaslehtiseen suunniteltuun materiaaliin alkuvuodesta 2009. Keskustelu aiheen tiimoilta on tällöin jo käynnistynyt.

Maaliskuun 2009 aikana haettiin ja saatiin tutkimuslupa ylihoitaja Päivi Aliselta. Samaan aikaan solmittiin osaston kanssa toimeksiantosopimus (LIITE 4). Kysely henkilökunnalle toteutui huhtikuussa 2009. Opaslehtisen sisällön ja ulkoasun työstäminen alkoi maaliskuussa 2009. Henkilökunnan arvioitavaksi tuotiin alustava versio opaslehtisestä kesäkuussa 2009 ja lähes valmis opaslehtinen syyskuussa 2009. Alussa raportin arvioitiin valmistuvan jo aiemmin, mutta työ valmistui syksyllä 2009. Opinnäytetyön esitys oli marraskuussa 2009. Kuviossa 1 havainnollistetaan opinnäytetyön aikataulu.

Kuvio 1. Opinnäytetyön aikataulu

4.2 Ideointi ja suunnittelu

Opinnäytetyön ideointi käynnistyi opinnäytetyöntekijän työskentelystä lastenosastolla ja henkilökohtaisesta kiinnostuksesta nuoria kohtaan. Lisäksi opinnäytetyöntekijällä oli mielenkiintoa tarinoihin kirjojen muodossa sekä näkemys nuorten kiinnostuneisuudesta erityisesti elokuvien tarinoita kohtaan. Työelämälähtöisyys oli opiskelupaikan edellyttämä ominaisuus opinnäytetyölle ja opinnäytetyöntekijää miellytti ajatus jostain konkreettisemmasta kuin opinnäytetyöraportin lukemisen mahdollisuudesta työpaikkansa varten. Näistä aineksista alkoi syntyä idea opaslehtisestä erityisesti nuorille, jotka sairastavat lastenosastolla. Opaslehtinen vaikutti työelämälähtöiseltä ja käytännönläheiseltä idealta, jonka toteuttamiseen tarvittiin tutkimuksellista otetta (Vilka & Airaksinen 2003, 10). Ideointivaihe sijoittui loppuvuoteen 2008.

Suunnitteluvaihe sisälsi kirjallisuuteen tutustumista ja päätöksen teon tutkimuksellisenä selvityksenä suoritettavasta henkilökuntakyselystä (Vilka & Airaksinen 2003, 5). Suunnitteluvaiheessa tehtiin aiheanalyysia tutustumalla nuorisokirjallisuuteen, nuorten teknologiakäyttöön ja elokuvakirjallisuuteen. Oman suunnittelunsa vaati henkilökuntakysely, jonka tarkoitus oli hankkia tietoa henkilöstön näkemyksistä nuorten tukemiseen liittyen sekä suorittaa opaslehtisen sisällön esivalintaa alustavista kirjallisuus-, elokuva- ja internet-osoitelistoista. Suunnittelu on jatkunut opinnäytetyöprosessin loppuun saakka, mutta konkreettisesti se vaiheena loppui Opinnäytetyösuunnitelman hyväksymiseen ja tutkimusluvan saamiseen maaliskuussa 2009.

4.3 Projektin toteuttaminen

Projektin käytännön toteutus sisälsi henkilökuntakyselyn (LIITE 2) toteuttamisen ja sen tulosten analysoinnin sekä opaslehtisen (LIITE 1) laatimisen nuorille

4.3.1 Henkilökuntakyselyn toteutus

Opaslehtisen nuorille, jotka sairastavat Päijät-Hämeen keskussairaalan lastenosastolla 12, laadinnan helpottamiseksi päädyttiin siis suorittamaan selvitystyyppinen henkilökuntakysely lehtisen sisällöstä ja nuorten tukemisesta sairastaessa. Peruskysymyksestä ei ollut aiempaa tutkittua tietoa, joten oli tarpeellista hankkia lisäainesta. (vrt. Vilka & Airaksinen 2003, 56-57). Aineisto kerättiin kirjallisella strukturoidulla lomakkeella, jossa oli sekä avoimia laadullisia kysymyksiä että suljettuja määrällisiä kysymyksiä (Metsämuuronen 2001a,41; Tuomi & Sarajärvi 2002, 75). Otanta tähän tutkimukseen oli ei-satunnainen, sillä otokseen oli valittu lastenosasto 12:n henkilöstö. He tiesivät kyselyn aihealueesta tässä kontekstissa eniten, toisin sanoen olivat oleellisia tiedonantajia eli informantteja. Kyselylomakkeita palautettiin 12 kpl, eli noin puolet perusjoukosta (osaston hoitohenkilöstö) toimi informantteina (Metsämuuronen 2001b,37; Tuomi & Sarajärvi 2002, 87). Kyselyssä tiedusteltiin henkilökunnan näkemyksiä opaslehtisen sisällöksi ehdotetusta materiaalista. Lisäksi kyselyssä kartoitettiin henkilöstön näkemyksiä tämän materiaalin käytöstä ja nuorten tukemisesta näiden sairastaessa osastolla. Tutkimuksen kohteena olivat opaslehtisen sisältö ja henkilökunnan näkemykset nuorten tukemisesta.

Kyselylomake ja kyselyn toteuttaminen

Kyselylomakkeessa (LIITE 2) ehdotetut kirjat, elokuvat ja internet-osoitteet opin- näytetyöntekijä oli valinnut taustakirjallisuudesta ja omien kartoitustensa perusteella. Kyselystä ja opinnäytetyöstä informoitiin osaston henkilökuntaa etukäteen muutamissa osastokokouksissa. Kyselyä edeltävästi oli hankittu kyselyn kohteena olevaa kirjallisuutta ja elokuvia henkilökunnan tutustuttavaksi. Alun perin kysely oli tarkoitus toteuttaa jollain osastokokouksessa, mutta aikataulusyistä johtuen kyselyä varten jätettiin saatekirje (LIITE 5) ja kyselylomakkeet osaston sosiaaliseen tilaan. Palauttamista varten jätettiin informaatiolomake (LIITE 6) ja kuori osaston kaappiin osastolla noudatetun käytännön mukaisesti. Kyselyyn vastattiin nimettömänä ja siihen sai vastata myös tietokoneella. Vastausaikaa kyselyyn annettiin kak-

si(2) viikkoa. Aineisto siis kerättiin valikoidulta kohderyhmältä kirjallisena rajatun ajan sisällä. (Metsämuuronen 2000b, 37; Tuomi & Sarajärvi 2002, 76-77; Vilka 2007.) Kysely toteutui huhtikuussa 2009.

Kyselylomakkeen pituus oli viisi(5) sivua. Kysymyksiä oli seitsemän(7) kappaletta, joista kolme kysymystä sisälsi sarjan tiettyyn osa-alueeseen keskittyviä kysymyksiä. Näissä kirjallisuutta, elokuvia ja internetiä koskevissa kysymyssarjoissa oli kolme (3) tai neljä (4) kysymystä. Kyselylomakkeen ensimmäinen kysymys kuului: Miten mielestäsi voi tukea nuorta sairastaessa? Tämän kysymyksen tarkoitus oli löytää keinoja nuorten tukemiseen sekä virittää henkilöstö miettimään nuorten potilaiden tukemista. Seuraavat neljä(4) kysymystä koskivat opaslehtisen sisältöä ja sen sisältöalueiden käyttöä. Kirjoista, elokuvista ja internet-osoitteista kysyttiin omista kysymyssarjoissaan. Kirjallisuuden ja elokuvien kysymyssarjoissa kysyttiin millaisia lajeja kannattaisi valita valmiista vaihtoehdoista. Näiden kysymysten tarkoituksena oli antaa ajatuksia siitä, minkä tyyppisten kirjojen ja elokuvien henkilökunnan jäsenet arvelevat tukevan nuoria. Haettiin siis kokonaisnäkemystä opaslehtisen sisältöön, koska kyselyn kirja- ja elokuvaalista oli niin pitkä, ettei sen teoksia voinut olettaa kaikkien tuntevan tai ehtivän niihin tutustua. Kaikista kolmesta opaslehtiseen aiotusta sisältöalueesta, kirjallisuus, elokuvat ja internet, kysyttiin kysymyssarjan osakysymyksessä omaa esimerkkiä hyvästä kirja- ym. vaihtoehdosta. Lisäksi kysyttiin myös soveliasta kirjojen määrää opaslehtiseen. Avoimena kysymyksenä kysymyssarjoissa olivat kirjallisuuden ja elokuvien käyttö nuorten tukena, elokuvien katselun järjestäminen ja internetin käyttö nuoren tukena. Näissä kysymyksissä haettiin lisäideoita opinnäytetyöntekijän ajatuksille opaslehtisen käytöstä jatkossa sekä jatkettiin henkilökunnan herättelyä nuorten tukemisen pohtimiseen. Viidentenä kysymyksenä oli kirjallisuus- ja elokuvaalista, josta piti valita opaslehtiseen otettavaa materiaalia. Kirjalistassa oli 66 teosta/kirjasarjaa ja kirjallisuutta koskien. Kirja- ja elokuvaalistaan merkittiin kyllä, ei tai en osaa sanoa ”pitäisikö ottaa opaslehtiseen” ja halutessaan sai perustella valintaansa. Kirjalista oli jaettu teeman mukaisiin osalistoihin (Härkönen 2002, vrt. Luukka 2001, 123 - 127, Tyyris tyllerö 2007). Kyselyn lopussa tiedusteltiin olisiko osastolla hyvä olla hakuteos nuorten kirjoista. Viimeisenä kysymyksenä tiedusteltiin mielipidettä siitä, pitäisikö idea opaslehtisestä

ylipäättään toteuttaa. Viimeisiin kahteen kysymykseen voi vastata kyllä tai ei ja halutessaan perustella.

Vastaukset ja niiden käsittely

Määräajassa kyselylomakkeita oli palautettu kaksitoista (12) kappaletta, joka on 50% perusjoukosta eli osaston henkilökuntamäärästä. Vastaajina olivat osaston hoitohenkilöstö ja askartelunohjaaja sekä seurakunnan lastenohjaaja, lääkärit tai muu henkilöstö eivät vastanneet kyselyyn. Vastauslomakkeista yhdessäkään ei ollut vastattu kaikkiin kysymyksiin eli katoa oli paljon erityisesti kirjallistan kohdalla. Vastausten määrä tiettyä kysymystä kohti mainitaan vastausten sisällön kuvauksessa. Määrällisissä kysymyksissä analyysi tapahtui perustason tunnusluvuilla (Vilka & Airaksinen 2003, 57). Periaatteessa käytettiin moodia eli laskettiin kyllä-, ei- ja en osaa sanoa- vaihtoehtojen määrä ja haettiin suurinta kyllä vastausten määrää. (Metsämuuronen 2000b, 43,49) Kukin kirjallistan teemaosio laskettiin erikseen ja elokuvat omana kokonaisuutenaan. Litteroin eli kirjoitin sanasta sanaan auki kaikki avointen kysymysten vastaukset (LIITE 7). Avointen kysymysten vastauksista tekstiä tuli noin kaksi (2) liuskaa, koko kyselyn vastaukset kysymyksineen koottuina (LIITE 6) mahtuivat kuudelle(6) sivulle. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94). Litteroinnin jälkeen kirjoitin kysymysten erilaiset vastaukset erillisille papereille pelkistäen niitä. Sen jälkeen tyypittelin ja teemoittelin vastaukset. Lopulta sain näin vastausten ydinsisällön muutamaksi keskeiseksi vastausteemaksi.(Vilka & Airaksinen 2003, 57; Tuomi & Sarajärvi 2002). Esimerkiksi kysymyksen ”Miten nuorta voi tukea?” vastaukset aika, huomio, läsnäolo ja välittäminen yhdistin teemaksi empatia (LIITE 8)

Vastausten sisältö ja siitä vedetyt johtopäätökset

Aloitin kyselylomakkeen vastausten käsittelyn avoimista kysymyksistä, joiden kaikkien kohde oli nuoren tukeminen kooten tämän sisällön yhdeksi kokonaisuudeksi. Tätä asiaa käsiteltiin neljässä(4) kysymyksessä tai kysymyssarjan osassa. Näiden vastausten käsittelyn jälkeen esittelen muiden kysymysten vastaukset.

Nuoren tukeminen ja opinnäytetyössä ehdotettujen materiaalien käyttäminen

Kysymykseen: ”Miten nuorta voi tukea sairastaessa” oli viiteen (n=5/12) lomakkeeseen kirjoitettu ajatuksia aiheesta. Näistä kaikissa oli useita seikkoja mainittuna. Vastaukset on pelkistetty ja yhdistetty ja näistä muodostettu teemoja (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2002, 111; Vilka & Airaksinen 2003, 64). Yhteenvetona vastauksista voi todeta, että empatiaa ja vuorovaikutusta pidettiin hoitohenkilökunnan vastauksissa tärkeimpänä nuorten tukemisen tapana. Empatia on tutkijan määrittämä teema, joka sisältää vastauksista pelkistetyt ilmaukset aika ja huomio, läsnäolo sekä välittäminen. Teema vuorovaikutus on muodostettu ilmauksista kuuntelu, keskustelu, informaatio ja terveen puolen tukeminen. Lisäksi tärkeinä tukimuotoina pidettiin yhdessä tekemistä (askartelu ja pelaaminen) ja muilta nuorilta saatavaa tukea (vertaistuki). (LIITE 8,1.)

Kirjallisuuden käyttö nuorten tukena tuotti yhdeksältä vastaajalta kommentit (n=9). Vastauksista osa oli tyypiltään kirjojen valintaan huomion kiinnittämistä korostavia. Osa vastaajista pohti kirjojen käyttöä nuorten tukena. Näiden vastausten sisällöissä kirjat voivat toimia ajanvietteenä, pakopaikkana sairaudesta, informaation lähteenä sairaudesta ja oman prosessin tukena. Yksi vastaaja oli kirjoittanut pitkän tekstin kirjojen eskapistisesta eli todellisuuspakoisesta käytöstä (LIITE 8,2.)

Kysymykseen elokuvien käytöstä ja sen järjestämisestä oli vastattu yhdeksässä lomakkeessa (n=9). Niissä kannatettiin yksin, yhdessä toisten nuorten kanssa ja hoitajan kanssa katselua sekä vapaasti katselua. Kysymys elokuvien käsittelystä niin, että ne tukisivat nuoria, tuotti kuusi(n=6) vastausta. Yleensä suositeltiin keskustelua ja nuoren ehdoilla etenemistä. Aikuisen kontrollia muun muassa ikärajojen suhteen pidettiin myös tärkeänä. (LIITE 8,3)

Internetin käyttö nuoren tukena kysymykseen oli vastattu yhdeksässä (n=9) lomakkeessa. Vastaukset olivat kahden tyyppisiä, osassa käsiteltiin nuoren tukemista ja

osassa ulkoisia puitteita. Hoitajan kanssa, kannustuksella tai hoitajan kanssa keskustelun jälkeen internetiin kannatettiin useassa vastauksessa. Lisäksi oli mainittu vertaistuki ja yhteydenpito kavereihin eli kommunikaatio. Sivustojen valintaan ja kontrolliin kiinnitettiin vastauksissa huomiota sekä laitteiden ja yhteyksien toimintaan. (LIITE 8, 3)

Kirjallisuuden, elokuvien ja internet-osoitteiden määrä, laatu ja yksilöidyt valinnat

Kysymykseen, jossa tiedusteltiin millaisia kirjoja nuorille kannattaisi tarjota, oli kuusi(6) vaihtoehtoa ja kaikki 12 vastaajaa (n=12) oli vastannut tähän kysymykseen. Kaikki vaihtoehdot saivat kannatusta, mutta kaikkein selkeimmin kannatettiin perinteisiä nuortenkirjoja (n=11) ja fantasiakirjoja (n=10). Tietokirjat, sadut, novellit ja aikuisten romaanit saivat muutaman kannattajan. Sanallisissa kommentteissa tämän kysymyksen kohdalla oli mainittu ”nuorten ikätason ja tottumusten mukaan” sekä ”kaikkea laaja-alaisest”i.

Esimerkkejä kirjoista oli kuudella (n=6) vastaajalla. Näistä viidessä (5) mainittiin Harry Potter, lisäksi kertaalleen mainittuina olivat Lokki Joonatan, Narnia, Laura-sarja, Baby sitterit- sarja sekä Kultainen kompassi. Yksi vastaaja kommentoi, että pitäisi olla ”laadukasta eikä pahuutta ja väkivaltaa tukevaa”.

Kysymykseen siitä, montako kirjaa opaslehtisessä tulisi olla, oli seitsemässä (n=7) lomakkeessa vastaus. Nämä vaihtelivat muutamasta tärkeimmästä moniin erilaisiin/20-30 kappaleeseen. Muutama kirja/aihe tai noin10 oli kolmen(3) vastaajan näkemys.

Elokvien lajeista oli eniten kannatettu fantasiaa ja komediaa(10) sekä seikkailuelokuvia (9). Myös toiminta-, draama- ja opetukselliset elokuvat olivat saaneet kannatusta kolmelta tai neljältä vastaajalta. Tässä kysymyksessä sai valita edellä mainituista vaihtoehdoista sen tai ne, mitä kannatti. Sanallisia kommentteja oli kak-

si(2) ja näissä todettiin: ”*kaikkea mutta ei aina sairauden ympärillä*” ja ”*ei pahuutta ja väkivaltaa tukevaa*”. Ehdotuksia elokuvista oli viidellä (5) vastaajalla. Näistä kahdessa oli mainittu Harry Potter- elokuvat, muut ehdotetut elokuvat olivat Näkymätön Elina, Forrest Gump, Amelie ja She is the man.

Internet -osoitteita koskevissa kysymyksissä vastaajat eivät oletettavasti olleet kovin perehtyneitä osoitteisiin, koska sanallisena kommenttina oli muutamassa lomakkeessa ”*en ole tutustunut*”. Omina ehdotuksina tulivat eri sairauksia koskevat sivustot esim. diabetes.fi esille ja suurimman kannatuksen annetuista ehdotuksista saivat Mannerheimin Lastensuojeluliiton mll.f/nuortennetti (7), paihdelinkki(6) ja tukiasema.net (5). Myös loput ehdotetut osoitteet saivat kannatusta.

Kirjojen ja elokuvien valinta ehdotetuista pitkistä listoista ei tuottanut kovin suurta hajontaa. Useissa teemoissa eniten kannatusta saanut kirja oli saanut vain yhden tai kahden vastaajan kannatuksen. Teemoissa oli 2-11 kirjaa kussakin. Kuvaan tässä nyt teemoittain tai kirjallisuuslajeittain ryhmiteltyjen kirjojen eniten saaman kannatuksen. Tässä kysymyksessä oli paljon katoa, osassa vastauksista ei ollut merkitty mitään kirjaa, eikä edes en osaa sanoa -vaihtoehtoa. Osassa vastauksissa oli kommentoitu vain joitain kirjoja ja loput jätetty kokonaan vastaamatta.

Teemoissa Perheiden salatut elämät, Koulun kiusatut ja kingit sekä Vaihtopenkiltä sankariksi ehdotetut kirjat saivat korkeintaan kolme(3) kyllä vastausta. Kreisit murkut steissillä -teeman suosituin oli Lehtisen Laura- sarja neljällä(4) kyllä - vastauksellaan ja toiseksi suosituin Jakobssonin ja Olssonin Bert- sarja.

Seurustelusta seksiin -aihealueelta eniten kannatusta saaneet kirjat olivat Nousiaisen Kivienkeli, Parvelan Poika ja Schuurmanin Vahinkorakkaus. Tässä teemassa muutamaa kirjaa oli vastustettu. Teeman päihteistä: Kännissä, pöhnässä, pilvessä kirjat saivat vain yhden vastaajan kannatuksen korkeimmillaan. Sairas, sairaampi, sairain teema oli ilmeisesti vastaajille tutuin. Siinä oli kolme (3) ei -vastausta kah-

den (2) kirjan kohdalla, samat kirjat saivat myös kaksi kyllä -vastausta. Kuudesta(6) teeman alle sijoitetusta kirjasta kolme(3) sai kolme kyllä -vastausta eikä niitä kukaan vastustanut niiden valintaa. Nämä olivat Hyvösen Ei keijut kenkiä käytä, Sundvallin Eddien kaarnalaiva ja Tikkasen toiveiden puu. Aihealue Kuoleman varjossa ei saanut yhtä paljon kommentteja kuin edellinen, mutta siinäkin muutamaa kirjaa myös vastustettiin. Kyllä -vastausten arvolla 3 erottui joukosta Tiaisen Rakas Mikael.

Teemoja Eläinsuojelusta ekoaktivismiin ja Me ja muut – sodassa ja rauhassa ei ollut kommentoitu kuin yhden kyllä -vastauksen verran kutakin kirjaa. Minästä ja maailmasta –teeman suositeltavin kirja vastaajien mielestä oli Gaarderin Sofian maailma. Science fiction- teeman kahdesta kirjasta toinen sai yhden kyllä-vastauksen. Kahdesta novellista Hotakaisen Näytän hyvältä ilman paitaa, sai kahden vastaajan kannatuksen.

Saduissa tarjolla oli yksi ainoa: Lindgrenin Veljeni leijonamieli, ja se sai kahdeksan(8) vastaajan tuen. Fantasiakirjallisuus -teemassa oli seitsemän(7) teosta valittavana. Harry Potter sai yhdeksän(9) kyllä-vastausta, Lewis'in Narnia sai seitsemän(7) kyllä -vastausta ja Pullmanin Kultainen kompassi sai neljä(4) kyllä -vastausta. Koko 66 kirjan/kirjasarjan listasta ehdottomasti suosituimmiksi nuorille luettavaksi ehdotuksiksi nousivat Harry Potter- kirjat, Veljeni leijonamieli- satu ja Narnia.

Elokuvia oli kyselylomakkeessa valittavina 23 kappaletta. Elokuvia ei ollut jaettu teeman tai lajin mukaisiin ryhmiin. Elokuvista oli vastaajilla enemmän näkemyksiä kuin kirjoista; kaikissa vastauslomakkeissa oli elokuvia koskevia merkintöjä. Elokuvien saamien kyllä -vastausten määrä vaihteli yhdestä (1) kymmeneen(10). Kaikkia elokuvia kannatti vähintään yksi (1) vastaaja, mutta suurinta osaa useampi. Muutamia elokuvia ei haluttu opaslehtiseen, ja osasta elokuvista oli vastattu: en osaa sanoa. Eniten kannatusta elokuvista saivat Joulutarina ja Amelie, molemmilla kymmenen(10) kyllä-vastausta, Ameliella yksi(1) en osaa sanoa -vastaus. Seuraa-

vaksi eniten, yhdeksän (9) kyllä-vastausta, vastaajat olivat antaneet Forrest Gumpille, Yksin kotona- elokuville ja Menolippu Mombasaan –elokuvalle. Menolippu Mombasaan oli myös yhden vastaajan mielestä sopimaton nuorille katsottavaksi. Mamma Mia sai kahdeksan(8) kyllä vastausta ja Titanic seitsemän(7). Elokuva Green mail (vihreä maili) jakoi mielipiteet. Se sai viisi (5) kyllä -vastausta, kolme(3) ei -vastausta ja yhden(1) en osaa sanoa -vastauksen, joka oli perusteltu: ”*elokuvassa melko raju teloituskohaus*”. Samoin sairaan kaunis maailma herätti ristiriitaisia ajatuksia kuudella (6) kyllä-, yhdellä(1) ei- ja yhdellä(1) en osaa sanoa -vastauksellaan. Viisi (5) elokuvaa sai edellä mainitun Green mailin lisäksi viisi (5) kyllä vastausta ja viisi elokuvaa neljä (4) kyllä vastausta.

Nuortenkirjallisuuden hakuteosta koskeva kysymys: Pitäisikö osastolla olla edellä mainittu teos, tuotti kymmenen (n=10) vastausta, joista seitsemän(7) kyllä, kaksi(2) ei ja yksi(1) en osaa sanoa. Yksi vastaaja oli kommentoinut hakuteoksen vanhenemista. Opaskirjaseen toteuttamista ylipäättään koskeva kysymys sai kahdeksan (8) vastaajan kommentin, jotka kaikki olivat kyllä.

4.3.2 Opaslehtisen laatiminen

Henkilökuntakysely ei tuottanut aivan selkeää sisältöehdotusta opaslehtiseen, joten kyselyn jälkeen asiaa täytyi vielä pohtia. Kirjoja ei ollut kommentoitu systemaattisesti, vaan niitä koskevissa kysymyksissä oli paljon katoa. Useissa lomakkeissa oli tyhjää usean kirjan kohdalla. Kirjallisuusterapian (Mäki & Linnainmaa 2005, Suvi-lehto & Ebeling 2008, Suomen kirjallisuusterapiayhdistys) ajatuksista syntyi idea siitä, miten opaslehtinen tulee rakentaa. Kyselyn vastauksista selkeintä kannatusta saaneista kirjoista valittiin muutamia. Näiden käsittelemät asiat ovat monenlaisia, jotta erilaiset nuoret voisivat saada niistä samastumiskohteita sekä mahdollisuuksia tunnistaa omia tunteitaan ja elämäntilanteitaan (vrt. Impiö 2005, 50). Kaikki sellainen, jota yksikin kyselyyn vastaajista oli vastustanut, jätettiin valitsematta opaslehtiseen. Vastaajien linjan mukaisesti fantasiakirjallisuudesta päätettiin tarjota useam-

pi vaihtoehto. Opaslehtisen elokuvat on valittu suoraan kyselyssä kannatetuimmista, samoin internet-osoitteet on poimittu kyselyn vastauksista. (Metsämuuronen 2000, Tuomi & Sarajärvi 2002) Kirjalistaan on tuotu muutama teos opinnäytetyöntekijän omalla harkinnalla ja kirjallisuusterapiaan perustuen (Mäki & Linnainmaa 2005).

Koska opaslehtiseen vastanneet halusivat opaslehtiseen kaikenlaista kirjallisuutta ja kirjallisuusterapia myös tällaista suositteli (Papunen 2005, 130 - 131), päädyttiin opaslehtiseen valitsemaan yksi runo, jollaista ei ollut kyselyssä ollenkaan. Tätä Aale Tynnin Kaarisiltaa (LIITE 9) pidetään monenikäisiä puhuttelevana runona kirjallisuusterapiassa (Linnainmaa 2005, 78 – 79). Lindgrenin satu Veljeni Leijonamieli on myös sekä kyselyssä että lähdekirjallisuudessa kannatettu teos. Fantasiakirjallisuudesta Harry Potter -kirjat ovat sekä tutkijoiden (Subkowski 2008) että kyselyyn vastanneiden suosiossa. Harry Potter –kirjojen lisäksi opaslehtisessä ehdotetaan Lewisin Narniaa, jota on myös paljon kannatettu kyselyssä. Applegaten Animorphs -sarjan opinnäytetyöntekijä on lisännyt fantasiakirjallisuus-kohtaan opaslehtisessä, koska nämä kirjat ovat lyhyempiä luettavaksi usein lyhyillä sairaalajaksoilla. Yksi kirja sairaudesta, yksi koettelemuksista, yksi rakkaudesta ja yksi huumoria sisältävä kirja täydentää kirjaehdotukset opaslehtisessä. Yhteensä kirjallisuutta on opaslehtisessä yksitoista (11) teosta tai kirjasarjaa. Tämä määrä kirjoja on kyselyssä kannatetuin. Elokuvia valittiin kuusi suosituinta kyselyn vastauksista ja vain sellaiset, joiden valintaa opaslehtiseen kukaan ei ollut vastustanut. Internet-osoitteet valittiin suoraan kyselylomakkeen listasta ja yksi vastaajien ehdotuksista. (LIITE 1, LIITE 2.)

Tämä opinnäytetyönä tehty opas päätettiin siis toteuttaa painotuotteena. Painotuotetta valmisteltaessa tulee ottaa huomioon mielikuva, jota tuotteella halutaan välittää. On huomioitava luettavuus, laajuus, yrityksen logon käyttö, hinta ja erotuvuus muista vastaavista tuotteista. (Vilka & Airaksinen 2003, 52 – 53.) Opaslehtisen konkreettisesti toteutuksessa, johon kysyttiin mielipiteitä osastonhoitajalta ja muutamalta osaston työntekijältä, pyrittiin huomioimaan edellä mainitut osat alueet. Opaslehtisestä päädyttiin tekemään mahdollisimman yksinkertainen, jossa kuvat toimivat koodeina opaslehtisen sisällöstä. Opaslehtisen nimeksi päädyttiin

valitsemaan lasten ja nuorten usein toteama [Nuori -] Ei mitään tekemistä, liittäen siihen kysymysmerkin viitteeksi mahdollisesta ajanviettotavan puutteesta. Viestin tukena käytettiin kannessa kirjan, elokuvan katselutilanteen ja tietokoneen kuvaa. Lisäksi kirjat, elokuvat ja internet-osoitteet sijoitettiin eri sivuille käyttäen sivuilla samaa kuvaa kuin kannessa. Kanteen liitettiin lisäksi sairaalan ja osaston tunnukset. Viimeiseksi lehtiseen kirjoitettiin ohje luetun tai katsotun materiaalin työstämisestä ja siitä keskustelemisesta osaston henkilökunnan kanssa. Tämä käsittelyohje on ehdotus kirjoittaa arviointi tai tuntemukset koetun jälkeen. Lisäksi ohjeessa todetaan, että voi myös piirtää luetusta tai katsellusta. Opaslehtinen päädyttiin yhteistyössä osastonhoitajan kanssa laatimaan alkuun monistenipuksi, jossa kukin asia siis omalla sivullaan. Tällainen opaslehtinen on edullista monistaa sairaalan monistamossa tai tulostaa suoraan osaston tiedostokansiosta ja se sopii kuntayhtymän kustannustehokkuustavoitteeseen (Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyhtymän strategia 2009). Opaslehtinen liitteenä opinnäytetyössä (LIITE 1).

Opaslehtisessä ehdotetun materiaalin hankinnasta käytettäväksi sovittiin jo opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa. Elokuvien hankinta sovittiin toteutettavaksi osaston saamista lahjoitusrahoista (LIITE 4). Kirjoja on säännöllisesti saatu osastolle lahjoituksina ja syksyyn 2009 on ollut käytettävissä myös potilaskirjasto. Vuodesta 2010 potilaskirjasto ei enää toimi keskussairaalan tiloissa, mutta kirjavaunu silti kiertänee osastoilla ja materiaalia pystyy tilaamaan luettavaksi. Vuonna 2008 ilmestynyt Kirjavinkkejä yläluokkalaisille (Koski 2008) toiminee melko pitkään hyvänä hakuteoksena osaston henkilökunnalle heidän miettiessään, mitä nuorille voisi ehdottaa luettavaksi. Nuorille tarkoitettujen elokuvien säilytys ei ole mahdollista osaston yhteisessä oleskelutilassa, josta kaikki potilaat voivat niitä katsottavakseen hakea. Osa elokuvista on tiettyyn ikärajaan sidottua, jonka takia on päädytty varastoimaan nuorten elokuvat askarteluhuoneeseen, josta henkilökunta noutaa ne katsottavaksi. Valitettavasti elokuvia on myös kadonnut osastolta, joten niiden palautuminen hoitajille on syytä varmistaa. Opaslehtisessä ehdotettuihin internet-osoitteisiin pääsee tutustumaan vuodeosastolla, jossa on potilaskäyttöön tarkoitettuja kannettavia tietokoneita.

4.4 Projektin resurssit, budjetti, organisaatio, vastuut

Tämän opinnäytetyön kustannukset eivät ole suuret. Kyselylomakkeen ja lopullisen tuotteen, opaslehtisen, tulostaminen on sovittu järjestävän osastolla valokopiona tai keskussairaalan monistamon tuotteena (LIITE 4). Nuorille tarjottavien elokuvien ja kirjallisuuden hankkiminen käytettäväksi voi alkuun tapahtua kirjaston tai muun lainaamisen kautta ja lopulta niitä voidaan ostaa osastolle. DVD -elokuvien hankkimiseen on sovittu käytettävän lastenosaston saamia lahjoitusvaroja (Viikinniemi 2008). Hankkeesta ei tule muita kuluja.

Kaikkein eniten opinnäytetyön valmistumiseen on tarvittu omaa työtä ja mielikuvi- tusta. Ohjaajalta, opiskelutovereilta ja osaston henkilökunnalta sekä erityisesti osastonhoitajalta on saanut riittävästi tukea. Opinnäytetyö sijoittuu Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijäyhdistyksen lastenosastolle ja sairaalan taustaorganisaatio hyväksyy lopulta tuotokseni. Vastuussa on opinnäytetyöntekijä, mutta osana sairaalan ja Ammattikorkeakoulun kokonaisuutta.

5 PROSESSIN JA PRODUKTIN ARVIOINTI

5.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Pidän opinnäytetyöni lähtökohdan valintaa itsessään *eettisenä*, koska tavoitteena on tuoda lisäelementtejä nuorten hoitotyöhön ja nuorten kohtaamisen helpottamiseen. (Tuomi & Sarajärvi 2002.) Opinnäytetyöni sopii mielestäni Belmontin raportin (Mäkinen 2006, 22 – 23) periaatteisiin ihmisten ja heidän persooniensa kunnioittamisesta, hyvän/hyödyn tekemisestä sekä tutkimuksen hyötyjen ja saavutusten oikeudenmukaisesta jakamisesta.

Opinnäytetyön eettisyydestä huolehdin säilyttämällä työtovereideni anonymiteetin antamalla heille mahdollisuuden vastata kirjallisesti tietokoneella ja palauttaa vastauksen suljettuun kuoreen. Opinnäytetyön tarkoitus on kuitenkin myös herättää keskustelua, joten on toivottavaa, että ihmiset seisovat omien mielipiteidensä takana rehellisesti. Kyselyyn vastaaminen on ollut vapaaehtoista, tunnistaminen ei ole ollut mahdollista, jos vastaa tietokoneella, vastaajat ovat tietäneet, että saatan tunnistaa käsialan. Pyrin tekemään selkeän saatekirjeen. Henkilökunnalla on ollut mahdollisuus saada lisäselvitystä kysymysten tarkoituksesta, koska kysely oli pitkään esillä ja vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Olen korostanut työtovereilleni, että he pyrkivät vastaamaan mahdollisimman omalla mielipiteellään, ettei minun läheinen suhteeni heihin väärentäisi vastauksia (Mäkinen 2006, 23.).

Yritän noudattaa Suomessa toimivan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan, joka on alan ylin asiantuntija maassamme, Hyvän tieteellisen käytännön ohjeita. Näihin kuuluvat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä arvioinnissa ja eettisesti kestävä tiedonhankinta- tutkimus- ja arviointimenetelmät, muiden tutkijoiden työn arvostaminen, tutkimuksen hyvä suunnittelu, rahoituslähteiden maininta ja niiden vaikutuksen arviointi (Mäkinen 2006, 25.).

Opinnäytetyön luotettavuuden osatekijä validiteetti tarkoittaa tutkimuksen tulosten yleistettävyyttä (Metsämuuronen 2000, 41). Tässä opinnäytetyössä tulosten yleistettävyyden rajoittuu siihen, että vastaavanlaisella lastenosastolla voitaisiin toistaa kysely samanlaisena. Koska tutkimuksessa tarjottiin valmiit vaihtoehdot elokuvista, kirjoista ja internet-osoitteista, ei voida tarkasti tietää onko tulos objektiivisesti oikea. Erilaisilla ehdotuksilla saadaan erilainen opaslehtinen. Kuitenkin tämäläisellä tutkimusmenetelmällä saadaan samantapainen opaslehtinen. Yleistettävään luotettavuuteen on pyritty hakemalla laajalti tietoa taustamateriaalista, jotta ohjelehtisen sisällöksi tarjottava kirjallisuus ynnä muu materiaali on mahdollisimman laadukasta (Metsämuuronen 2000.).

Opinnäytetyöni tutkimuksellinen osuus on lähinnä määrällinen. Tutkimuksellisen osuuden luotettavuuteen pyrin muun muassa hankkimalla mahdollisimman suuren kattavuuden valikoidusta otoksestani. Tutkimukseni on kuitenkin toiminnallisessa opinnäytetyössä yleisen käytännön mukaisesti lähinnä selvitys tiedonhankinnan apuvälineenä (Vilkkä & Airaksinen 2003, 57). Pyrin kysymysten tarkkaan ja yksiselitteiseen muotoiluun, joka testattiin etukäteen muutamalla koehenkilöllä. Pyrin mahdollisimman tarkkaan analyysiin ja kuvaamaan sekä perustelevaan opaslehtiseen pääsevien teosten valinnan. Laadullisten kysymysten teemoittelu ja /tai tyypittely pyrittiin tekemään myös tarkoin. Koko opinnäytetyöideani käyttökelpoisuutta pyrin tarkentamaan kyselyssä, jossa sai ottaa kantaa, onko opaslehtinen ylipäätään käyttökelpoinen idea toteutettavaksi. (Metsämuuronen 2000; Tuomi ym. 2002.)

5.2 Henkilökuntakyselyn ja opaslehtisen arviointi

Kyselytutkimuksen suorittaminen oli opinnäytetyöntekijälle uusi tehtävä. Tästä johtuen kehitettävää mahdollisiin tuleviin kyselyihin jäi. Kysymyksiä tarvitsee hioa jatkossa vielä yksinkertaisemmiksi, jotta tulevat varmasti oikein ymmärretyiksi. Vastauksista päätellen osa kysymyksistä ei ilmeisesti tullut ymmärretyiksi niin kuin opinnäytetyöntekijä oli ajatellut, vastattiin käytännön järjestelyä tarkoittavalla asialla, kun kysymyksellä oli haettu sisältöä esim. nuoren tukemiseen elokuvien avulla. Kysymysten määrä oli liian suuri, pitkään kyselylomakkeeseen ei ollut kukaan vastannut aivan kokonaan. Vain arvailtavaksi jää, jättikö joku kokonaan vastaamatta, kun lomake oli niin monisivuinen. Erityisesti kirjavaihtoehtoja oli liikaa, koska vastatuissa lomakkeissa oli eniten tyhjää kirjalistan kohdalla. Kirjojen osalta ei syntynyt hajontaa, sillä suosituimmuus täytyi päätellä usean kirjan kohdalla 1-3 vastauk-

sen perusteella. Osa kysymyksistä tuki toisiaan, mm. omat esimerkit kirjoista tai elokuvista. Kirjojen valinta opaslehtiseen oli mahdollista näiden vastausten perusteella, mutta oman harkinnan ja taustakirjallisuuden tutkimisen varaan jäi melko paljon. Elokuvien valinta vastausten perusteella oli selkeämpää, koska niistä oli kaikilla vastaajilla paljon näkemyksiä. Internet-osoitteiden valintakin jäi vähemmän omalle vastuulle kuin kirjojen, koska niitä oli kommentoitu melko paljon. Kaikkein arvokkain kyselyn anti oli nuoren tukemista koskevat näkemykset ja mielipiteet, joita oli monipuolisesti vastauksissa. Näistä avointen kysymysten vastauksista on syytä pitää osaston henkilökunnalle palautetilaisuus, niin kuin koko opinnäytetyöstä tietysti valmistuessaan.

(Vilka & Airaksinen 2003, 82.)

Projektin onnistumista voi arvioida opaslehtisen perusteella. Koska se on valmistunut, voidaan sanoa projektin onnistuneen. Mikäli opinnäytetyö herättää osastolla keskustelua ja parantaa nuorten hoitotyötä on tulos oikein hyvä. Tämän arvioiminen ei kuitenkaan ole mahdollista opinnäytetyöprojektin aikana, koska opaslehtinen ei ole ollut käytössä ennen opinnäytetyön valmistumista. Opaslehtinen on käytännön työväline, jota voidaan sinällään hyödyntää ja siitä voivat osaston työntekijät lausua arvioivan mielipiteensä. Käytön myötä selviää myös parhaiten, onko opaslehtinen selkeä ja laadukassisältöinen, mutta tällainen näkemys opinnäytetyöntekijällä ja osastolla opaslehtistä tutkineilla työtovereilla on. Opaslehtinen on tallennettu sähköisessä muodossa, joten sen päivittäminen jatkuvasti on helppoa. Vaikka kirjallisuus valittiin melko vanhan kirjaoppaan perusteella, ei tulos olisi mainittavasti muuttunut uudemman nuortenkirjoja suosittävän teoksen pohjalta. Kirjallisuus ei vaikuta vanhenevan kovin nopeasti. Uusimmissa nuorisokirjallisuuden hakuteoksissa suositellaan samoja kirjoja kuin vanhemmissakin. (Korolainen, 2001; Koski 2008.)

Opinnäytetyöntekijä voi osastolla työskennellessään seurata tämän opinnäytetyön vaikutuksia pidemmällä tähtäimellä. Opaslehtiseen liitetty katsotun tai luetun käsitelyohje ei ole kovin voimakkaasti kirjallisuusterapiaan nojaava. Tämän perusteena

on, ettei osastolla ei ole välttämättä valmiuksia käsitellä nuorten asioita psykoterapeuttisesti. Tämän terapeutin käsittelyn osalta opinnäytetyöntekijä voi jatkossa ottaa yhteyttä sairaalan nuorisopsykiatrian asiantuntijoihin. Myös osaston potilaille tukea antava psykologi on mahdollinen yhteistyökumppani nuorten kirjallisten tuosten tai piirustusten suhteen.

6 YHTEENVETO JA POHDINTA

Opinnäytetyö nuorten tukemisesta heidän sairastaessaan ja opaslehtisen laatiminen oli projektimuotoinen prosessi. Siinä lähdettiin kehittämistarpeesta opinnäytetyöntekijän työpaikalla lastenosastolla. Todettiin, että tarvitaan kaikkien osastolla sairastavien nuorten tukemiseen lisämateriaalia. Tällaisena materiaalina arvioitiin toimivan opaslehtisen, joka ehdottaa kirjoja, elokuvia ja internet-osoitteita tutustuttaviksi ja käsiteltäviksi. Opaslehtisen laatimiseksi tarvittiin tutustumista lähdeteoksiin ja henkilökuntakyselyn järjestäminen tiedon keräämiseksi, koska mediaa psykososiaalisenä tukena ehdottava opaslehtinen vaikutti olevan ensimmäinen laatuaan. Kyselyyn vastattiin hyvällä prosentilla (50%), mutta lomake osoittautui liian pitkäksi ja osin vähän huonosti ymmärretyksi. Kyselyllä saatiin kuitenkin riittävästi informaatiota opaslehtisen laatimisen tueksi. Opaslehtinen valmistui samaan aikaan kuin koko opinnäytetyö.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan mielenkiintoinen ja melko työläs prosessi. Ammattiopinnoistani oli jo pitkä aika eikä tottumusta tieteelliseen

kirjoittamiseen ollut paljon. Opinnäytetyön loppuunsaattamiseen tarvittiin aika ajoin paljon itsensä pakottamista ja välillä motivaatio oli melko kokonaan hukassa. Olen suorittanut koko ammattikorkeakoulututkinnon ja tämän opinnäytetyön lähinnä ”akateemisesta mielenkiinnosta”. Käytännössä tutkinnolla ei ole vaikutusta työllistymiseen, taloudelliseen tilanteeseen kohentavasti tai jatkokoulutusmahdollisuuksiin haluamallaan uralla. Lopputulokseen voin omalta osaltani olla tyytyväinen, olen suoriutunut kohtuullisen hyvin tästä. Tiedän mitä jatkossa tarvitsee tehdä toisin, jos vielä opintoja jatkan.

Opinnäytetyöprojektissa olisi voitu käsitellä kaikkea viriketoiminta lastenosastolla ja lasten tukemista siellä, mutta rajaus vedettiin nimenomaan nuoriin, joiden osalta asiaa ei ole erityisesti tutkittu. Nuorten tarpeet siis nähtiin tärkeiksi. Opaslehtisen sisällöksi päädyttiin valitsemaan nuorten suosimaa mediakulttuuria, virikemateriaalia, joka oli helposti ja edullisesti saatavissa. Rajaukseen osuivat siis audiovisuaalisista materiaaleista elokuvat ja internet ja niiden lisäksi kirjallisuus. Opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen osalta olisi voitu mennä paljon syvemmälle opaslehtisen sisältöalueiden käsittelyssä. Elokuvia olisi voinut käsitellä taiteellisesta ja sisällöllisistä teemoista. Internet, media ja sen vaikutukset nuoriin olisi aivan oma maailmansa purettavaksi ja kirjallisuudessakin voisi mennä vaikka kuinka seikkaperäisiin analyyseihin. Opinnäytetyössä on vain esitelty pääpiirteet perusteluiksi tehdyille valinnoille. Tutkimusaineistosta olisi voinut tehdä pidemmälle meneviä analyysejä ja tulkintoja, mutta niissä on pitäydytty projektin tarkoituksessa (Vilka & Airaksinen). Selvityksen tarkoituksena oli opaslehtisen sisällön tuottaminen ja keskustelun herättely.

Opinnäytetyön tuloksena syntyneen opaslehtisen käyttö psykososiaalisena tukena on varsin edullista terveyskuntayhtymälle. Opinnäytetyön tavoitteena ollut henkilökunnan aktivoituminen pohtimaan nuorten tukemista osastolla on näyttänyt toteutuvan. Henkilökunnan syvälinen asiaan paneutuminen heijastui kyselyn vastauksissa ja lisäksi sitä on kuulunut kahvipöytäkeskusteluissa ja potilaiden tilanteita pohdittaessa. Erittäin arvokasta kyselyssä esiin tulleissa henkilökunnan kommentteissa

nuorten tukemisesta olivat ajatukset välittämisestä, ajan ja huomion antamisesta sekä kuuntelemisesta. Nuorten hoitotyön osalta on osastolla noussut useita uusia käytännön ideoita erityisesti anoreksiaa sairastavien hoitoon.

Jatkokehittämissaiheita projektin aihepiiristä ovat nuorilta itseltään kysyminen, miten heitä voi tukea sairaalassa sairastaessa. Lähtökohta-ajatus nuorten erityisestä tilanteesta heidän sairastaessaan lasten kesellä on kiintoisa aihe selvitettäväksi nuorilta itseltään. Myös tämän projektin jatkoseuranta on mielenkiintoinen tulevaisuuden tutkimusaihe. Kirjallisuusterapian käyttö jossain muodossa laajemminkin nuorten hoitoon liittyen on itseäni kiinnostava käytännön kehittämiskohde.

LÄHTEET

Bardy, M., Salmi, M. & Heino, T. 2001. Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun. Helsinki: Stakes

Brummer, M., Enckell, H.(toim.). 2005. Lasten ja nuorten psykoterapia. Helsinki: WSOY

Enckell, H. 2005. Psykoterapiatarpeen arviointi ja terapeutin sopimus. Teoksessa Brummer, M., Enckell, H.(toim.). 2005. Lasten ja nuorten psykoterapia. Helsinki: WSOY. s. 71 - 87

Hakulinen, A., Lopperi, M, Rauatmaa, M., Sandelin, K., Suikki, H. Tapio, P.O., Truelsen, M & Vidman, K. 2004. Mitä tehtäis? Julkaisija Sylva ry. Helsinki: Kirjapaino Art-Print Oy

Heikkilä-Halttunen, P. 2001. Siivet varpaiden välissä. Nuortenkirjallisuuden teemoja ja virtauksia. Teoksessa Korolainen, T. (toim.) 2001. Kirjaseikkailu. Lasten ja nuortenkirjallisuuden opas. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. s.219 - 236

Heikkinen, K., Johansson, K., Leino-Kilpi, H., Rankinen, S., Salanterä, S. & Virtanen, H. 2005. Potilasohjaus tutkimuskohteena suomalaisissa hoitotieteellisissä opinnäytetöissä vuosina 1990-2003. Hoitotiede vol 18 3/2006, 120-130.

Herkman, J. 2001. Audiovisuaalinen mediakulttuuri Tampere : Vastapaino

Huhtinen, A-M. 2008. Väkivalta kotikutoista – motiivit yhteiskunnallisia. Julkaistu Etelä-Suomen Sanomat 27.9.2008, s.18

Hyvin hoidettu potilas 2003. Päijät-Hämeen sairaanhoitopiirin visio ja strategiset tavoitteet vuoteen 2010. Päijät- Hämeen sairaanhoitopiiri [viitattu 19.2.2009] Saatavissa: <http://infokanava.ad.phks.fi/yhteisetosiot/?cvy=9982&ryhma=296>

Hyvän hoidon kriteerit osastolla 12. 2006. PHSOTEY Lasten osasto 12 moniste.

Härkönen, M. (toim.) 2002. Toivekirjoja nuorille 2. Suomen nuortenkirjaneuvoston Tampereen osasto. Helsinki: BJT Kirjastopalvelu.

Immonen, N. & Laukkanen, J. 2006. Lasten kokemuksia kirurgisella vuodeosastolla olemisesta. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pohjoinen, Oulun yksikkö

Impiö, P. 2005. Nuoruusiän kehitys. Teoksessa Brummer, M., Enckell, H.(toim.). 2005. Lasten ja nuorten psykoterapia. Helsinki: WSOY, s. 44 - 67

Ivanoff, P., Kitinoja, H., Palo, R., Risku, A. & Vuori, A. 2006 Hoidatko minua? Lapsen, nuoren ja perheen hoitotyö. 3. uudistettu painos. Helsinki: WSOY

Jokelan koulusurmat. 2008. Wikipedia. [Viitattu 10.1.2009]. Saatavissa: http://fi.wikipedia.org/wiki/Jokelan_koulusurmat

Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.

Kangas, S. & Kuure, T. 2003. Teknologisoituvu nuoruus. Nuorten elinolot vuosikirja. Helsinki: Stakes

Kangas, S., Lundvall, A. & Sintonen, S. 2008. Lasten ja nuorten mediamaailma pähkinänkuoressa. Liikenne- ja viestintäministeriö. Lasten ja nuorten mediafoorumi.[viitattu 28.1.2009] saatavissa: http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=22170&name=DLFE-4803.pdf&title=Lasten

Kauhajoen koulusurmat. 2009 Wikipedia. [Viitattu 10.1.2009]. Saatavissa:

http://fi.wikipedia.org/wiki/Kauhajoen_koulusurmat

Kettunen, T. 2001. Neuvontakeskustelu. Tutkimus potilaan osallistumisesta ja sen tukemisesta sairaalan terveysneuvonnassa. Väitöskirja. Studies in sport, physical education and health. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T. (toim.) 2004. Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Korolainen, T. (toim.) 2001. Kirjaseikkailu. Lasten- ja nuortenkirjallisuuden opas. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Koski, M 2008. Kirjavinkkejä yläkoululaisille. Helsinki: BJT kustannus.

Kääriäinen, M. & Kyngäs, H. 2005. Käsiteanalyysi ohjaus-käsitteestä hoitotieteessä. Hoitotiede vol 17 5/2005, 250-258

Lahtinen, H. 2007. Nuoriso ja tietotekniikka – keskinäiset relaatiot ja niiden mittaaminen. Tampereen yliopiston tietojenkäsittelytieteiden laitoksen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. Saatavissa elektronisena: <http://acta.uta.fi>

Leinonen, A. 2006. Fantasian taikamaailma. Teoksessa Leinonen, A. & Loivamaa, I. (toim.) 2006. Ihmeen tuntua. Näkökulmia lasten ja nuorten fantasiakirjallisuuteen. Helsinki: BJT Kirjastopalvelu Oy. s. 20 - 44

Leinonen, A. & Loivamaa, I. (toim.) 2006. Ihmeen tuntua. Näkökulmia lasten ja nuorten fantasiakirjallisuuteen. Helsinki: BJT Kirjastopalvelu Oy

Linden, L. 2004. Lasten sairaalahoito. Teoksessa Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T. (toim.) 2004. Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. s. 30 - 34

Linnainmaa, T. 2005. Kriisit ja kirjallisuusterapia. Teoksessa: Mäki, S. & Linnainmaa, T.(toim.)Hoitavat sanat. Opas kirjallisuusterapiaan. Helsinki: Duodecim. s.71 - 82

Linnainmaa, T. 2005. Mitä kirjallisuusterapia on? Teoksessa: Mäki, S. & Linnainmaa, T.(toim.)Hoitavat sanat. Opas kirjallisuusterapiaan. Helsinki: Duodecim. s. 11 – 25

Luotolinna-Lybeck, H. 2003. Miten lapselle myönteinen sairaalakokemus. Väitöskirja. Turun yliopisto

Luukka, M-R. 2001. Kirjallisuuden kimpussa. Teoksessa: Luukka, M-R., Hujanen, J., Lokka, A., Modinos, T., Pietikäinen, S. & Suoninen, A. Mediat nuorten arjessa: 13 – 19 vuotiaiden mediakäytöt vuosituhanen vaihteessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto

Luukka, M-R., Hujanen, J., Lokka, A., Modinos, T., Pietikäinen, S. & Suoninen, A. 2001. Mediat nuorten arjessa : 13-19-vuotiaiden nuorten mediakäytöt vuosituhanen vaihteessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. s.119 – 127

Lönnqvist, J. 2006. Suuronnettomuuden psykososiaalisen tuen ja palvelun asiantuntijatyöryhmän muistio. STM: Selvityksiä 2006:81. Helsinki: STM

Mella, I. 2006. Alueiden rakenteelliset ongelmat voimistuvat tulevaisuudessa. Tilastokeskus. [viitattu 20.1.2009] Saatavissa:

http://www.tilastokeskus.fi/artikkelit/2007/art_2007-05-02_001.html?s=0

Metsähuone, P. 2003. nuorisopoliittisia näkökulmia teknologisoituvaan nuoruuteen. Teoksessa: Kangas, S.& Kuure,T. Teknologisoituva nuoruus. Nuorten elinolot vuosikirja. Helsinki: Stakes s.132 -135

Metsämuuronen, J. 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia – sarja 4. Helsinki: International Methelp ky.

Metsämuuronen, J. 2000. Metodologian perusteet ihmistieteissä. Metodologia – sarja 1. Helsinki: International Methelp ky.

Modinos, T. 2001. Elämää elokuvissa. Teoksessa: Luukka, M-R., ja Hujanen, J., Lokka, A., Modinos, T., Pietikäinen, S. & Suoninen, A. Mediat nuorten arjessa: 13 – 19 vuotiaiden mediakäytöt vuosituhannen vaihteessa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. s. 61 – 65

Mustonen, A. 2001. Mediapsykologia. Porvoo: WSOY.

Mäkelä, M. 2003. Kirjavinkkarikirja. 3. uudistettu painos. Helsinki: BJT kirjasto-palvelu

Mäki, S. & Kinnunen, P. 2005. Teoksessa: Mäki, S. & Linnainmaa, T.(toim.)Hoitavat sanat. Opas kirjallisuusterapiaan. Helsinki: Duodecim. s.26- 52

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi

Noppiari, E. 2004. Lapsen ja nuoren mielenterveyden edistäminen. Teoksessa Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T. (toim.) 2004. Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. s. 312 - 336

Olli, S. 2008. Diabetes elämäkumppanina. Nuoren ja perheen diabetekseen sopeutumista kuvaava substantiivinen teoria. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto

Osasto 12 perehdytysopas – kansio. PHSOTEY lastenosasto 12

PHSOTEY. Päijät-Hämeen sosiaali-ja terveystyöntekijät. [viitattu 29.12.2008]
Saatavissa: [infokanava.ad.phks.fi/yhteiset osiot/taso_etusivu.php](http://infokanava.ad.phks.fi/yhteiset_osiot/taso_etusivu.php)

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyön strategia 2009 - 2015. päivitetty viimeksi 29.05.2009 [viitattu 18.10.2009] Saatavissa:

<http://infokanava.ad.phks.fi/yhteisetosit/?cvy=9985&ryhma=717>

Potilasohjeet. 2004. Duodecim [viitattu 20.1.2009] saatavissa:

http://www.terveysportti.fi/terveysportti/ekirjat.koti?p_db=pot

Rantalaiho, L. 2006. Kaikenikäisille keskenkasvuille. Fantasia Leena Krohnin lasten- ja nuortenkirjoissa. Teoksessa: Leinonen, A. & Loivamaa, I. (toim.) Ihmeen tuntua. Näkökulmia lasten ja nuorten fantasiakirjallisuuteen. Helsinki: BJT Kirjastopalvelu Oy s.104 – 144

Rosblom, O., Ruuskanen, U., Laine, T. & Vertio, H. 1994. Nuorten hoitotyö. Helsinki: Kirjayhtymä.

Sartamo, H. & Velling, J. 2007. Opaslehtinen likvorkiertohäiriöön sairastuneelle potilaalle [Elektroninen aineisto] : kirjallisen opaslehtisen laatiminen . Opinnäytetyö Lahti: Lahden Ammattikorkeakoulu.

Schneider, S.J. 2008. 1001 elokuvaa jotka jokaisen on nähtävä edes kerran eläessään. Suomalaisten elokuvien kirjoittaja Pasi Nyysönen. Suomentajat: Asko Alanen ym. Helsinki: WSOY

Sihvonen, E. 2005. Lasten ja nuorten pahoinvointi: vastuullinen vanhemmuus julkisuuden valokeilassa. Sosiologian pro gradu -tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto

Sisättö, V. 2006. Fantasia ja fantasiakirjallisuus. Teoksessa Leinonen, A. & Loivamaa, I. (toim.) 2006. Ihmeen tuntua. Näkökulmia lasten ja nuorten fantasiakirjallisuuteen. Helsinki: BJT Kirjastopalvelu Oy. s. 9 - 19

Subkowski, P. 2008. On the psychoanalytic view of Harry Potter. [viitattu 18.10.2008] Teoksessa *Prax Kinderpsychol Kinderpsychiatr* vol 2008;57(7), s 571-85. saatavissa: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/18924532?..>

Suomen kirjallisuusterapiayhdistys ry. Kirjallisuusterapian historia. Kirjallisuusterapian tavoitteet. Ryhmäprosessi kirjallisuusterapiassa. [viitattu 1.6.2008] saatavissa: <http://www.kirjallisuusterapia.net>

Suomen mediaopas. [viitattu 28.9.2009] saatavissa: <http://www.mediaopas.com/sanasto/>

Suoninen, A. 2001. Nuoret mediamaailmassa. Teoksessa: Luukka, M-R., Hujanen, J., Lokka, A., Modinos, T., Pietikäinen, S. & Suoninen, A. *Mediat nuorten arjessa: 13 – 19 vuotiaiden mediakäytöt vuosituhannen vaihteessa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.s. 20 – 45

Suoranta, J. & Lehtimäki, H. 2003. Verkostososiaalisuus ja nuoret. Teoksessa: Kangas, S. & Kuure, T. *Teknologisoituva nuoruus. Nuorten elinolot vuosikirja*. Helsinki : Stakes s. 30 - 38

Suvilehto, P. & Ebeling, H. 2008. Kirjallisuusterapia lasten ja nuorten kehityksen tukena.[viitattu 20.1.2009] *Duodecim* 2008; 124(5): 527-33. Saatavissa: <http://www.terveysportti.fi>

Torkkola, S., Heikkinen, H. & Tiainen, S. 2002 *Potilasohjeet ymmärrettäväksi. Opas potilasohjeiden tekijöille*. Helsinki: Tammi.

Torkkola, S. (toim.) 2002. *Terveysviestintä*. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* Helsinki: Tammi

Tyyris Tyllerö. 2007. Lastenkulttuurijulkaisu. 30. vuosikerta, 4/2007. Helsinki: Cultura Oy

Weckroth, A. 2007. Mitä merkitsee ”psykososiaalinen”päihdehoidossa?[viitattu 1.10.2009] Teoksessa Yhteiskuntapolitiikka 72 (2007) :4 s. 426 – 436 saatavissa: <http://yp.stakes.fi/NR/ronlyres/605FE509-F64B-45B7-BE0B-B37BFD9D2EF2/0/074weckroth.pdf>

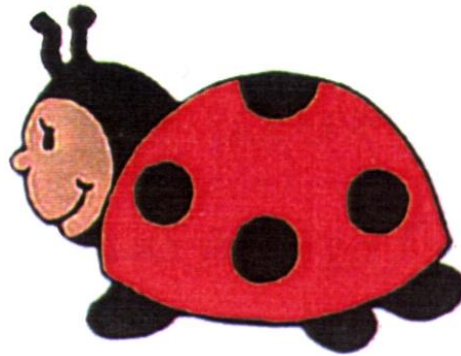
Viikinniemi, P. 2008. Osastonhoitaja, vs. Lastenosastojen koordinoiva osastonhoitaja Päijät-Hämeen keskussairaala, lastenosasto 12. Haastattelu 8.12.2008

Vilka, H. ja Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi

LIITTEET

LIITE 1	OPASLEHTINEN NUORELLE
LIITE 2	KYSELYLOMAKE
LIITE 3	TUTKIMUSLUPA
LIITE 4	TOIMEKSIANTOSOPIMUS
LIITE 5	SAATEKIRJE
LIITE 6	INFORMAATIO KYSELYN PALAUTTAMISESTA
LIITE 7	VASTAUSKOOSTE
LIITE 8	AVOINTEN VASTAUSTEN TEEMOITTELU
LIITE 9	RUNO: KAARISILTA

nuori...

Ei mitään tekemistä?

sairaalassa ei ole paljon tekemistä,
mutta tässä jotain ehdotuksia
mitä voisit tehdä osasto 12:lla

VOI SIT lukea kirjan:

runon: Tynni : Kaarisilta

sadun: Lindgren: Veljeni Leijonamieli

novellin:

Hotakainen: näytän hyvältä ilman paitaa

romaanin:

Rowling: Harry Potter -kirjat

tai jos olet jo lukenut ne: Lewis: Narnia tai

Applegate: Animorphs -sarja (fantasiaa)

Tikkanen: Toiveiden puu (sairaudesta)

Jakobsson & Olsson: Bert -sarja (huumoria)

Parvela: Poika (rakkaudesta)

Tiainen: Rakas Mikael (koettelemuksista)

Gaarder: Sofian maailma (filosofiasta)

VOISIT katsoa leffan:

Amelie

Forrest Gump

Joulutarina

Mamma Mia

Titanic

Yksin kotona - elokuvat

pyydä hoitajalta, jos haluat katsoa jonkun näistä

tai voisit tutkia nettiä:

apua.fi/nuorelle

helppimesta.fi

lasinenlapsuus.fi

mll.fi/nuortennetti

paihdelinkki.fi

tukiasema.net

diabetes.fi

osaston kannettavalla tietokoneella

Toivomme, että
luettuasi,
katseltuasi,
tutustumisen jälkeen,

voisit kirjoittaa arvostelun tai vain fiiliksesi

- mitä itse pidit
- mikä oli hauskaa tai mikä puhutteli
- ja suosittelisitko muille

voit myös piirtää aiheesta mieleesi tullutta
ja omahoitajasi juttelee mielellään kanssasi

terveisin

osasto 12 henkilökunta

KYSELYLOMAKE

1. Miten mielestäsi voi tukea nuorta sairastaessa?

2 a) Millaisia kirjoja mielestäsi osaston nuorille kannattaisi tarjota?

Alleviivaa sopiva/t vaihtoehto/dot:

fantasiakirjoja, perinteisiä nuorten kirjoja, novelleja, satuja, aikuisten romaaneja, tietokirjoja

b) Onko mielessäsi joku esimerkki hyvästä kirjasta?

c) Miten kirjallisuutta pitäisi mielestäsi käyttää nuorten tukena?

d) Montako kirjaa opaslehtisessä pitäisi olla?

3 a) Millaisia elokuvia mielestäsi kannattaisi tarjota osaston nuorille?

Alleviivaa sopiva/t vaihtoehto/dot:

seikkailu-, toiminta-, fantasia-, komedia-, draamaelokuvia,
elokuvia , joissa on opetuksellinen sisältö

b) Osaisitko ehdottaa jotain elokuvaa?

c) Miten mielestäsi elokuvien katselu kannattaisi järjestää?

d) Miten elokuvia pitäisi mielestäsi käsitellä, jotta tukisivat nuoria?

4 a) Onko mielessäsi internet-osoitteita, joiden arvelet olevan hyödyllisiä opaskirjaseen laitettaviksi?

b) Mitä mieltä olet minun ehdotuksistani?

Valitaan opaslehtiseen Kyllä Ei Perustelut (jatka paperin toiselle puolelle)

apua.fi/nuorelle, ___ ___ _____

helppimesta.fi, ___ ___ _____

lasinenlapsuus.fi ___ ___ _____

mll.fi/nuortennetti ___ ___ _____

paihdelinkki.fi ___ ___ _____

tukiasema.net ___ ___ _____

c) Miten internetin käyttö tukisi parhaiten nuorta sairastamisajalla?

5. Seuraavaksi ota kantaa opaslehtisen sisältöön kirjojen ja elokuvien osalta:

Vastaa **kyllä, ei** tai **en osaa sanoa**.

Halutessasi perustele kantasi kääntöpuolelle tai tekstiä jatkaen.

Mielestäni tämä kirja tai elokuva pitäisi ottaa opaslehtiseen

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Perheiden salatut elämät:			
Eeva: <i>On luvattu leudompaa</i>	—	—	_____
Jalonen: <i>Enkeliyöt</i> (äidin mielenterveysongelma)	—	—	_____
Kaskiaho: <i>Ajolähtö</i>	—	—	_____
Kähkönen: <i>Lukittu lähde</i> (äidin juominen)	—	—	_____
Laine: <i>Silkkiuikku</i>	—	—	_____
Lehtinen: <i>Ihan pihalla</i>	—	—	_____
Tiainen: <i>Arttu K</i>	—	—	_____
Koulun kiusatut ja kingit:			
Heikkinen: <i>Sirpale</i>	—	—	_____
Ikola: <i>Hullu luokka</i> – sarja	—	—	_____
Lampinen: <i>Anni</i> -sarja	—	—	_____
Lehtinen: <i>Sara @crazymail.com</i>	—	—	_____
Nilsson: <i>Älä usko, älä toivo, älä rakasta</i> (koulukiusaaminen)	—	—	_____
Vaihtopenkiltä sankariksi:			
Karpio: <i>Otsalamppu</i> (suunnistus + diabetes)	—	—	_____
Matintupa: <i>Lasilintu</i> (juoksu + anoreksia)	—	—	_____
Nenonen: <i>Sakke</i> - sarja (jäähkiekko)	—	—	_____
Kreisit murkut steissillä:			
Jacobsson & Olsson: <i>Bert</i> -sarja	—	—	_____
Lehtinen: <i>Mirkka</i> – sarja, <i>Laura</i> –sarja	—	—	_____
Niemi: <i>Steissi</i>	—	—	_____
Wickström: <i>Sukupolvi X</i> (jengi)	—	—	_____
Seurustelusta seksiin:			
Huovi: <i>Madonna</i> (raiskaus, anoreksia)	—	—	_____
Levola: <i>Tahdon</i>	—	—	_____
Nousiainen: <i>Kivienkeli</i> (insesti)	—	—	_____
Parvela: <i>Poika</i>	—	—	_____
Schuurman: <i>Vahinkorakkaus</i>	—	—	_____
Kännissä, pöhnässä, pilvessä:			
Burgess: <i>Hepo</i>	—	—	_____
Kallioniemi: <i>Lanka palaa</i> ;	—	—	_____
Mikkanen: <i>Koukussa</i>	—	—	_____
Talvio: <i>Pikkusysteri</i>	—	—	_____
Väyrynen: <i>Karri ja öiset valot</i>	—	—	_____

Sairas, sairaampi, sairain:

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Hyvönen: <i>Ei keijut kenkiä käytä</i> (ihosyöpä)	—	—	_____
Siskonmakkarat – miltä syömishäiriö tuntuu 2000	—	—	_____
Sundvall: <i>Eddien kaarnalaiva</i> (astma)	—	—	_____
Tikkanen: <i>Toiveiden puu</i> (epilepsia)	—	—	_____
Wickström: <i>Sebastian</i> (mielenterveysongelma, itsemurha)	—	—	_____

Kuoleman varjossa

Downham: <i>Ennen kuin kuolen</i>	—	—	_____
Huotarinen: <i>Siljan laulu</i>	—	—	_____
Laine: <i>Hyvästi, valkoinen</i>	—	—	_____
Lehtinen: <i>Asvalttisoturi</i>	—	—	_____
Lempinen: <i>Mustaa lunta</i>	—	—	_____
Puskala: <i>Euroopan pehmeimmät huulet</i>	—	—	_____
Salminen: <i>Sivari</i>	—	—	_____
Schuurman: <i>Auringonkukkatalvi</i>	—	—	_____
Sebold: <i>Oma taivas</i>	—	—	_____
Swan, A. <i>Iris-rukka</i>	—	—	_____
Tiainen: <i>Rakas Mikael</i>	—	—	_____

Eläinsuojelusta ekoaktivismiin:

Ambjörnsen: <i>Myrkyllisiä valheita</i>	—	—	_____
Bagge: <i>Suden hetki</i>	—	—	_____

Me ja muut – sodassa ja rauhassa:

Hakkarainen: <i>Enkelinkuvia lumessa</i>	—	—	_____
Kaila: <i>Ollin sota</i>	—	—	_____

Minästä ja maailmasta:

Gaarder: <i>Sofian maailma,</i> <i>Pasianssimysteerio</i>	—	—	_____
Kolu: <i>Sinivuokkoblues</i>	—	—	_____
Salminen: <i>Käppyrä</i>	—	—	_____

fantasiakirjallisuus:

Applegate: <i>Animorphs</i> –sarja	—	—	_____
Eddings: <i>Belgarionin taru</i> –sarja	—	—	_____
Kaye: <i>Replica</i> –sarja	—	—	_____
Le Guin: <i>Maameri</i> –sarja	—	—	_____
Lewis: <i>Narnia</i>	—	—	_____
Pullman: <i>Kultainen kompassi</i>	—	—	_____
Rowling: <i>Harry Potter</i> – sarja	—	—	_____

science fiction:

Parkkinen: <i>Sinun tähtesi Allstar</i>	—	—	_____
Jones: <i>Kyyrän kyydissä</i>	—	—	_____

novellit:

Hotakainen: <i>Näytän hyvältä ilman paitaa</i>	—	—	_____
Martinheimo: <i>Isojalkainen poika</i>	—	—	_____

sadut :Lindgren: *Veljeni Leijonamieli* _____**Elokuvat:**

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Amelie _____

Big Fish _____

Finding Neverland (Tarinan lähteillä) _____

Forrest Gump _____

Gattaca _____

Good Will Hunting _____

Green Mile (Vihreä maili) _____

Henkien kätkemä _____

Holiday _____

Joulutarina _____

Juno _____

Kultainen kompassi _____

Mamma mia _____

Menolippu Mombasaan _____

Never Ending Story _____

Näkymätön Elina _____

Perhe on painajainen _____

Pirates of the Caribbean _____

Sairaan kaunis maailma _____

Surkeiden sattumusten sarja _____

Titanic _____

Yksin kotona – elokuvat _____

6. Olisiko osastolla hyvä olla jokin hakuteos nuorten kirjallisuudesta,

esim. Koski: Kirjavinkkejä yläkoululaisille? _____

7. Pitäisikö minun ideani opaslehtisestä osaston nuorille potilaille toteuttaa?

(Sisältää vinkkejä elokuvista, kirjallisuudesta ja internet-osoitteista tutustuttaviksi)

Kyllä__ Ei__ Halutessasi perustele _____

LÄMMIN KIITOS, ETTÄ JAKSOIT VASTATA!

tv. Tiina H.

PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ

HAKEMUS/LUPA

Opinnäyte- ja tutkimustyö

Päätös § 14/200 9

<p>1. HAKIJA TAI HAKIJAT</p>	Nimi / nimet Tiina Hurme	
	Oppilaitos ja koulutusohjelma Lahden ammattikorkeakoulu/ sosiaali- ja terveysalan laitos / hoitotyön koulutusohjelma	
	Oppilaitoksen osoite Hoitajankatu 3, 15850 Lahti	
	Ohjaajan nimi oppilaitoksessa Päivikki Lahtinen	Puhelin 0505265930
	Opinnäyte- / tutkimustyön nimi Mitä tekisin sairastaessani - opaslehtisen laatiminen nuorelle	
	Opinnäyte- / tutkimustyön arvioitu valmistumisajankohta syyskuu 2009	
	Opinnäyte- / tutkimustyön tavoitteet, aineiston keruu ja kohderyhmä tavoitteet. 1.laatia opaslehtinen nuorille lastenosastojen käyttöön, sisältönä kirjallisuus- ja elokuvavinkkejä sekä internet-osoitteita, joihin osastolla ollessa voisi tutustua ja saada tukea.2. Henkilökunnan aktivointi pohtimaan nuorten tukemista, osaston henkilökunnalle suunnattavalla kyselyllä kootaan näkemyksiä nuorten tukemisesta ja opaslehtisen sisällöstä	
	Osoite, puhelin ja sähköposti (ryhmästä yhden henkilön) Lehikonkatu 1, 15320 Lahti, 0505929709, tiina.hurme@lpt.fi ja tiina.hurme@phsotey.fi	
	Pvm ja hakijan allekirjoitus (ryhmästä yhden henkilön) 9.3.2009 <i>Tiina Hurme</i>	
	<p>2. PÄÄTÖS</p>	☒ Lupa opinnäyte- / tutkimustyöhön myönnetään hakemuksen mukaisesti ☐ Lupa edellyttää eettisen toimikunnan käsittelyn ☐ Hakemus palautetaan, koska ☐ Lupa myönnetään seuraavin ehdoin ☐ Lupaa ei myönnetä
Sopimus opinnäyte- / tutkimustyön raportoinnista: ☐ Raportti toimitetaan ylihoitajalle ☐ Raportti toimitetaan julkaisusarjan toimituskunnalle ☐ Raportista pidetään osastokokous/koulutus ☒ Jokin muu tapa, mikä? <i>Toimitetaan suoraan yksiköön</i>		
Kustannuksista vastaa: ☒ Opiskelija/tutkija ☐ PHSOTEY osallistuu kustannuksiin. Miten?		
Yhdys henkilön/ohjaajan nimi PHSOTEY:ssä		Puhelin
Luvan myöntäjä PHSOTEY:ssä Yh Päivi Ainen		Puhelin 03-819 2546
Pvm ja allekirjoitus, nimenselvennys Lahti 16.3.2009 <i>Päivi Ainen</i>		

Hankeistettu opinnäytetyö

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTOSOPIMUS

TOIMEKSIANTAJA	
Toimeksiantaja	Päijät- Hämeen sosiaali- terveystyöntekijäkeskuksen keskussairaala/ lastenosasto 12
Toimeksiantajan yhteyshenkilö	Päivi Viikinniemi
Lähiosoite	Keskussairaalankatu
Postinumero ja -toimipaikka	15850 Lahti
Puhelin	038192174
Sähköposti	paivi.viikinniemi@phsotey.fi
OPINNÄYTETYÖN TEKIJÄ/T	
Nimi/nimet ja tunnukset/tunnukset	Tiina Hurme 0800148
Ryhmätunnus/tunnukset	MO 08 KAH
Koulutusohjelma ja laitos	Hoitotyön koulutusohjelma Sosiaali- ja terveystieteiden laitos
Puhelin/puhelimet	050-5929709
Sähköposti/postit	tiina.hurme@lpt.fi
OHJAAJA	
Ohjaava opettaja	Päivikki Lahtinen
Puhelin	
Sähköposti	paivikki.lahtinen@lamk.fi
Laitos	Sosiaali- ja terveystieteiden laitos
OPINNÄYTETYÖ	
Opinnäytetyön nimi	Mitä tekisin sairastaessani - opaslehtisen laatiminen

SOPIMUS TOIMEKSIANNOSTA	
☐	Työelämä maksaa työn tekemisestä ammattikorkeakoululle tai opiskelijalle
☐	Työelämän edustajat ohjaavat aktiivisesti työn tekemistä
☒	Työyhteisö hyödyntää tuloksia toiminnassaan ja tästä on sovittu kirjallisesti erillisellä sopimuksella
☒	Opinnäytetyöt ovat julkisia asiakirjoja
☒	Opiskelija toimittaa toimeksiantajalle erillisen raportin opinnäytetyöstä
Muut selvitykset opinnäytetyön kustannuksista, tekijänoikeuksista, aikataulusta ja muista erikseen sovituista yksityiskohdista voidaan liittää tämän sopimuksen liitteeksi.	
Liitteitä yhteensä <u>1</u> sivua.	
☐	Toimeksiantajan tietoja ei saa tallentaa ammattikorkeakoulun laitosten yritysrekisteriin.

Hankeistettu opinnäytetyö

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTOSOPIMUS

TOIMEKSIANTAJA	
Toimeksiantaja	Päijät- Hämeen sosiaali- terveystyöntekijöiden keskusairaala/ lastenosasto 12
Toimeksiantajan yhteyshenkilö	Päivi Viikinniemi
Lähiosoite	Keskussairaalankatu
Postinumero ja -toimipaikka	15850 Lahti
Puhelin	038192174
Sähköposti	paivi.viikinniemi@phsotey.fi
OPINNÄYTETYÖN TEKIJÄ/T	
Nimi/nimet ja tunnukset/tunnukset	Tiina Hurme 0800148
Ryhmätunnus/tunnukset	MO 08 KAH
Koulutusohjelma ja laitos	Hoitotyön koulutusohjelma Sosiaali- ja terveysalan laitos
Puhelin/puhelimet	050-5929709
Sähköposti/postit	tiina.hurme@lpt.fi
OHJAAJA	
Ohjaava opettaja	Päivikki Lahtinen
Puhelin	
Sähköposti	paivikki.lahtinen@lamk.fi
Laitos	Sosiaali- ja terveysalan laitos
OPINNÄYTETYÖ	
Opinnäytetyön nimi	Mitä tekisin sairastaessani - opaslehtisen laatiminen

SOPIMUS TOIMEKSIANNOSTA	
☐	Työelämä maksaa työn tekemisestä ammattikorkeakoululle tai opiskelijalle
☐	Työelämän edustajat ohjaavat aktiivisesti työn tekemistä
☒	Työyhteisö hyödyntää tuloksia toiminnassaan ja tästä on sovittu kirjallisesti erillisellä sopimuksella
☒	Opinnäytetyöt ovat julkisia asiakirjoja
☒	Opiskelija toimittaa toimeksiantajalle erillisen raportin opinnäytetyöstä
Muut selvitykset opinnäytetyön kustannuksista, tekijänoikeuksista, aikataulusta ja muista erikseen sovituista yksityiskohdista voidaan liittää tämän sopimuksen liitteeksi.	
Liitteitä yhteensä <u>1</u> sivua.	
☐	Toimeksiantajan tietoja ei saa tallentaa ammattikorkeakoulun laitosten yritysrekisteriin.

Hankkeistetun opinnäytetyön toimeksiantosopimuksen liite

opiskelija Tiina Hurme 0800148

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU/sosiaali- ja terveystieteiden laitos
Hoitotyön koulutusohjelma

MITÄ TEKISIN SAIRASTAESSANI?

Opaslehtinen nuorille

Opinnäytetyön tekemisestä sovitaan, että

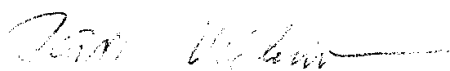
- Osasto 12:n varoista vastataan painokustannuksista, kun opaslehtinen painatetaan yhtymämonistamossa tai osaston omalla printterillä
- lastenosastot hankkivat opinnäytetyöhön läheisesti liittyviä DVD-elokuvia max 5 kpl

Opinnäytetyön hallintaoikeudet ovat osasto 12:lla

- oikeus materiaalin vapaaseen käyttöön
- oikeus jakaa materiaali kolmannelle osapuolelle
- oikeus päivittää ja muokata materiaali

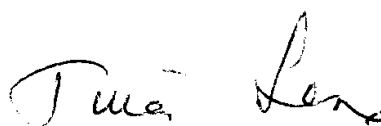
Lahti

26.10. 2009

Päivi Viikinniemi

vs. koordinoiva osastonhoitaja

Tiina Hurme

opinnäytetyöntekijä

MITÄ TEKISIN SAIRASTAESSANI
– opaslehtinen

Hei työtoverini!

Teen opaslehtistä osastomme nuorten (12- 17 vuotiaat) sairastamisajan tueksi. Sisällöksi ajattelin ehdottaa kirjallisuutta, elokuvia ja internet-osoitteita. Näiden on tarkoitus olla "terapeuttisia" sekä informatiivisia ja tarjoavan ajankulua ja viihdykettä sekä samastumiskohteita nuorten kokemuksille.

Toivon, että voit vastata kysymyksiin opaslehtisen sisällön valitsemiseksi. Kysymyksiin vastaaminen on vapaaehtoista. Voit vastata kysymyksiin myös tietokoneella (kysely on muistitikulla), jolloin henkilöllisyytesi pysyy varmasti suojattuna. Vastaukset käsittelen luottamuksellisesti.

Osa kysymyksistä koskee ehdotetun materiaalin valintaa, jota voit halutessasi perustella. Osassa kysymyksistä kysytään näkymystäsi kirjallisuuden, elokuvien ja internet-osoitteiden käsittelytavasta ja ylipäätään nuorten tukemisesta osastojakson aikana.

Opaslehtisen laatiminen on opinnäytetyöni Lahden Ammattikorkeakouluun, jossa päivitän sairaanhoitajatutkintoani AMK:ksi.

Lämmin kiitos ajankäytöstäsi tähän asiaan!

tv. Tiina Hurme

MITÄ TEKISIN SAIRASTAESSANI
opaslehtinen nuorille

KYSELY
KÄYNNISSÄ
19. 3. - 6.4.2009

Ohessa saatekirje ja kyselylomakkeet, vastauskuori kaapissa

LÄMMIN KIITOS
VASTAUKSESTASI!

tv. Tiina

Käytännön järjestelyt kyselyssä:

kyselystä etukäteisinfoa kahdella osastotunnillatutkijan toimesta, ja osastotunnin pitäjä muistuttanut kyselyn ollessa käynnissä. Kirjat ja osa elokuvista ollut osastolla tutustuttavina n. 2 kuukautta osaston kahvihuoneessa. Kyselylomakkeet lehtitelineessä samassa tilassa ja vastauskuori kaapissa. Osaston henkilökunta vastasi siis omatoimisesti, ei osastotunnin aikana. Suurimmassa osassa kaavakkeita osa kysymyksistä oli jätetty vastaamatta.

Vastaaajat yksilöity numeroin v1- v12 tässä koosteessa vapaamuoroisten vastausten osalta eli laadullisissa kysymyksissä, vastaukset ovat suoria sitaatteja. Numerot määrällisissä kysymyksissä tarkoittavat ko. vastausten lukumäärää. En osaa sanoa vaihtoehdon kaikkia merkintöjä ei ole laitettu, koska joku lomake oli vastattu vetämällä viiva tämän vaihtoehdon kohdalle(sen merkiksi ettei tunne ko. kirjoja)

1. Miten mielestäsi voi tukea nuorta sairastaessa? n=5

Vastaaaja1: *keskustelemalla, kuuntelemalla, olemalla läsnä, pelaamalla*

v2: *vertaistuki olisi tärkeä (joku toinenkin on samassa tilanteessa kuin itse)*

v3: *paljon aikaa ja huomiota, rehellistä, nuoren kehitystason huomioivaa informaatiota sairaudesta, suunnitellusta hoidosta jne.*

v4: *askartelu, pelaaminen, läsnäolo, välittäminen ovat tärkeämpiä kuin osaamme kuvitellakaan*

v5: *tukemalla nuoren tervettä puolta. Olemalla valmis kuuntelemaan ja juttelemaan nuoren kanssa*

2 a) Millaisia kirjoja mielestäsi osaston nuorille kannattaisi tarjota?

Alleiviivaa sopiva/t vaihtoehto/dot:

fantasiakirjoja	10,
perinteisiä nuorten kirjoja	11
novelleja	2
satuja	4
aikuisten romaaneja	3
tietokirjoja	4

v3 *nuorten ikätason ja omien tottumusten mukaan*

v4 *kaikkea laaja-alaisesti*

b) Onko mielessäsi joku esimerkki hyvästä kirjasta? n=6

v1 *Lokki Joonatan , Harry Potterit*

v2 *Harry Potter*

v4 *ei, mutta laadukasta tulisi tarjonnan olla, ei pahuutta ja väkivaltaa tukevaa*

v5 *Harry Potterit, Narnian tarinat*

v6 *Harry Potterit, Laura – sarja, Baby sitterit- sarja*

v12 *Harry Potterit, Kultainen kompassi*

c) Miten kirjallisuutta pitäisi mielestäsi käyttää nuorten tukena? n=9

v2 *osastolla olisi joku, joka tietää mitä on tarjolla, mitä voisi suositella, huonoja (=pahoja) kirjoja ei olisi saatavilla*

v4 *vapaassa käytössä osastolla, sairaalakirjasto tärkeä, voisi olla jaossa kirjaluetteluita, joissa olisi lueteltuina tiettyjä aiheita koskevia kirjoja*

v5 *mielestäni kirjan tulisi tarjota nuorelle pakopaikka sairaalasta ja sairaudesta. Tarjota ajanvietettä ja viedä ajatukset sairastamisesta*

v6 ajankulu, tietoa

v7 ajankuluksi

v8 varmasti jos on antaa vinkkejä, mitä voisi olla tarjolla sopivia kirjoja nuorille

v9 "vertaistukenä", ajanvietteenä

v10 sopivassa vaiheessa antamaan tukea ja avustamaan tunteiden käsittelyssä

v12 kannustaa nuote lukemaan kirjallisuutta, joka koskettaa juuri omaa sairautta. Tositarinat olisi

hyvä kannustin lukemaan toisen tarinaa sairaudesta (vertaistuki)

d) Montako kirjaa opaslehtisessä pitäisi olla? 7 vastausta (12 lomaketta)

muutama tärkein

muutama kirja per aihe

monia erilaisia vaihtoehtoja

n. 10, kymmenkunta?, n. 20, 20 - 30

3 a) Millaisia elokuvia mielestäsi kannattaisi tarjota osaston nuorille? n=12

Alleviivaa sopiva/t vaihtoehto/dot:

seikkailu-	9
toiminta-	3
fantasia-	10
komedia-	10
draamaelokuvia	4

elokuvia , joissa on opetuksellinen sisältö 3

3 kaikkea on hyvä olla tarjolla, ei tarvitse koko ajan painiskella sairauden ympärillä

4 kaikkea , mutta ei väkivaltaa ja pahuutta tukevaa

b) Osaisitko ehdottaa jotain elokuvaa? n=5

v1 Näkymätön Elina, Forrest Gump

v2 Amelie

v4 She is the man

v6 Harry Potterit

v12 Harry Potter elokuvat

c) Miten mielestäsi elokuvien katselu kannattaisi järjestää? n=9

v1 jos vain olisi aikaa, vois katsoa yhdessä hoitajan tai toisten nuorten kanssa

v2 mielellään aikuisten kanssa

v4 vapaasti katseltavissa, leffailtojakin voisi järjestää

v5 nuori vois katsella elokuvaa omassa potilashuoneessa

v6 omassa huoneessa tai yhdessä päiväsalissa, jos saman ikäisiä

v7 jokaisella olis mahdollisuus katsella elokuvia omassa huoneessa

v8 joku voi tykätä yksin, joku porukalla: nuoria/hoitajia

v11 nuoren omassa huoneessa

v12 omassa huoneessa tai jos on nuoria paljon, elokuvailta p-salissa nuorten kesken

d) Miten elokuvia pitäisi mielestäsi käsitellä, jotta tukisivat nuoria? n=6

v1 kuunnella nuorta, josko ne ovat herättäneet kysymyksiä tai pohdintaa

v2 ei pelottavia, ei väkivaltaa, katsotaan yhdessä aikuisen kanssa

v4 asiasta ei tarvitse tehdä sen suurempaa numeroa, voi tietysti kysellä, jos luontevasti

onnistuu ja jos nuori tuntuu haluavan keskustella

v5 hoitajan tulisi katsoa, että ikärajoituksia noudatetaan. Olla valmis keskustelemaan, jos nuori

tuntee tarvetta

v8 yhdessä katselun jälkeen keskustelua

v12 nuori voisi itse katsoa elokuvan, jonka jälkeen hoitaja voisi antaa nuorelle aikaa kysellä omia kysymyksiään

4 a) Onko mielessäsi internet-osoitteita, joiden arvelet olevan hyödyllisiä opaskirjaseen laitettaviksi?

2 itse en tiedä osoitteita, mutta on ihan hyvä, jos tiedetään mitä voi etsiä ja mistä löytyy tärkeää tietoa

v10 onko esim. diabetes ym. listoilla huorille sopivia sivuja?

b) Mitä mieltä olet minun ehdotuksistani?

Valitaan opaslehtiseen apua.fi/nuorelle,	Kyllä	Ei	Perustelut (jatka paperin toiselle puolelle)
helppimesta.fi,	2	—	en ole käynyt sivustoilla
lasinenlapsuus.fi	3	—	en ole käynyt sivustoilla
ml.fi/nuortennetti	2	—	en ole käynyt sivustoilla
paihdelinkki.fi	7	—	uskoisin olevan laatua
tukiasema.net	6	—	kuulostaa ok
	5	—	kuulostaa ok

4 varmasti kaikki hyviä, en tunne

c) Miten internetin käyttö tukisi parhaiten nuorta sairastamisajalla? n=9

v2 internet on hyvä, jos osastolla on yhteys ja vempheet. Pitäisi myös olla estetty pääsy luvattomille ja pelottaville sivuille

v3 voisi yhdessä hoitajan kanssa osaston koneella etsiä ko. Nuoren tarpeita palvelevia sivuja

v4 antamalla nettiosoitteita, joissa voisi olla ko. Nuoren asioihin tukea

v6 tietoa, mahd. Vertaistukea

v8 ajattelisin, että netti voisi olla jatkopaikka, josta jatkaa, kun os:lla hoitajien kanssa keskusteltu vuorovaikutteisesti

v9 yhteys kavereihin säilyy

v10 saavat hakea tietoa ja vertaistukea sairaalassaolon ja sairastamisen ajalla

v11 nuori voi pitää ystäviinsä yhteyttä sähköpostin kautta tai saada tietoa/vertaistukea em. osoitteista

v12 osastolla pitäisi olla paremmat mahdollisuudet netin käyttöön. Jotta opas toimisi nettilinkkien osalta, hoitajan pitäisi varmasti kannustaa nuorta menemään ko. sivuille

5. Seuraavaksi ota kantaa opaslehtisen sisältöön kirjojen ja elokuvien osalta:

Vastaa **kyllä**, **ei** tai **en osaa sanoa**.

Halutessasi perustele kantasi kääntöpuolelle tai tekstiä jatkaen.

Mielestäni tämä kirja tai elokuva pitäisi ottaa opaslehtiseen

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Perheiden salatut elämät:			
Eeva: <i>On luvattu leudompaa</i>	—	—	_____
Jalonen: <i>Enkeliyöt</i> (äidin mielenterveysongelma)	3	—	_____
Kaskiaho: <i>Ajolahti</i>	3	—	_____
Kähkönen: <i>Lukittu lähde</i> (äidin juominen)	3	—	_____

Laine: <i>Silkkiuikku</i>	2	—	_____
Lehtinen: <i>Ihan pihalla</i>	2	—	_____
Tiainen: <i>Arttu K</i>	1	—	_____

Koulun kiusatut ja kingit:

Heikkinen: <i>Sirpale</i>	—	—	_____
Ikola: <i>Hullu luokka – sarja</i>	2	—	_____
Lampinen: <i>Anni -sarja</i>	3	—	_____
Lehtinen: <i>Sara @crazymail.com</i>	3	—	_____
Nilsson: <i>Älä usko, älä toivo, älä rakasta</i> (<i>koulukiusaaminen</i>)	1	—	_____

Vaihtopenkiltä sankariksi:

Karpio: <i>Otsalamppu</i> (suunnistus + diabetes)	3	—	_____
Matintupa: <i>Lasilintu</i> (juoksu + anoreksia)	2	1	_____
Nenonen <i>Sakke-</i> sarja (jäähkiekko)	3	—	_____

Kreisit murkut steissillä:

Jacobsson & Olsson: <i>Bert -sarja</i>	3	—	_____
Lehtinen: <i>Mirkka – sarja,</i> <i>Laura –sarja</i>	2 4	—	_____
Niemi: <i>Steissi</i>	—	—	_____
Wickström: <i>Sukupolvi X</i> (jengi)	1	—	_____

Seurustelusta seksiin:

Huovi: <i>Madonna</i> (raiskaus, anoreksia)	1	1	_____
Levola: <i>Tahdon</i>	1	—	_____
Nousiainen: <i>Kivienkeli</i> (insesti)	2	—	_____
Parvela: <i>Poika</i>	2	—	_____
Schuurman: <i>Vahinkorakkaus</i>	2	—	_____

Kännissä, pöhnässä, pilvessä:

Burgess: <i>Hepo</i>	—	—	_____
Kallioniemi: <i>Lanka palaa ;</i>	1	—	_____
Mikkanen: <i>Koukussa</i>	1	—	_____
Talvio: <i>Pikkusysteri</i>	1	—	_____
Väyrynen: <i>Karri ja öiset valot</i>	—	—	_____

Sairas, sairaampi, sairain:

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Hyvönen: <i>Ei keijut kenkiä käytä</i> (ihosyöpä)	3	—	_____
Siskonmakkarat – miltä syömishäiriö tuntuu 2000	2	3	_____
Sundvall: <i>Eddien kaarnalaiva</i> (astma)	3	—	_____
Tikkanen: <i>Toiveiden puu</i> (epilepsia)	3	—	_____
Wickström: <i>Sebastian</i> (mielenterveysongelma, itsemurha)	2	3	_____

Kuoleman varjossa

Downham: <i>Ennen kuin kuolen</i>	1	1	_____
Huotarinen: <i>Siljan laulu</i>	2	—	_____
Laine: <i>Hyvästi, valkoinen</i>	1	—	_____

Lehtinen: <i>Asvalttisoturi</i>	1	—	_____
Lempinen: <i>Mustaa lunta</i>	2	—	_____
Puskala: <i>Euroopan pehmeimmät huulet</i>	2	—	_____
Salminen: <i>Sivari</i>	1	—	_____
Schuurman: <i>Auringonkukkatalvi</i>	2	—	_____
Sebold: <i>Oma taivas</i>	—	—	_____
Swan, A. <i>Iris-rukka</i>	1	1	<i>ei: vanha</i>
Tiainen: <i>Rakas Mikael</i>	3	—	_____

Eläinsuojelusta ekoaktivismiin:

Ambjörnsen: <i>Myrkyllisiä valheita</i>	1	—	_____
Bagge: <i>Suden hetki</i>	—	—	_____

Me ja muut – sodassa ja rauhassa:

Hakkarainen: <i>Enkelinkuvia lumessa</i>	1	—	_____
Kaila: <i>Ollin sota</i>	1	—	_____

Minästä ja maailmasta:

Gaarder: <i>Sofian maailma,</i>	3	—	_____
<i>Pasianssimysteerio</i>	1	—	_____
Kolu: <i>Sinivuokkoblues</i>	1	—	_____
Salminen: <i>Käppyrä</i>	1	—	_____

fantasiakirjallisuus:

Applegate: <i>Animorphs</i> –sarja	—	—	_____
Eddings: <i>Belgarionin taru</i> -sarja	1	—	_____
Kaye: <i>Replica</i> –sarja	2	—	_____
Le Guin: <i>Maameri</i> -sarja	1	—	_____
Lewis: <i>Narnia</i>	7	—	_____
Pullman: <i>Kultainen kompassi</i>	4	—	_____
Rowling: <i>Harry Potter</i> – sarja	9	—	_____

science fiction:

Parkkinen: <i>Sinun tähtesi Allstar</i>	1	—	_____
Jones: <i>Kyyrän kyydissä</i>	—	—	_____

novellit:

Hotakainen: <i>Näytän hyvältä ilman paitaa</i>	2	—	_____
Martinheimo: <i>Isojalkainen poika</i>	1	—	_____

sadut :

Lindgren: <i>Veljeni Leijonamieli</i>	8	—	_____
---------------------------------------	---	---	-------

vastaaaja 5 kääntöpuolelle kirjoitettu kommentti:

mielestäni nuori tarvitsee kirjan tarjoaman toisen maailman, johon paeta sairaalan ja sairauden arkea. Esim. anoreksiaa käsittelevät kirjat eivät ehkä sovellu nuorelle itselleen tarjottavaksi lukemiseksi, kosa monet sairastuneet eivät koe tai tunne sairastuneensa. Esim. ”Siskonmakkarat” (sitaatit tutkijan lisäämät) soveltuisi paljon paremmin lukemiseksi hoitohenkilökunnalle tai nuoren vanhemmille, nuori itse ei pysty käsittelemään vielä tunteitaan

Elokuvat:

Kyllä Ei En osaa sanoa

Amelie	10	—	1	
				6/6
Big Fish	3	—	2	
Finding Neverland (Tarinan lähteillä)	4	—	_____	
Forrest Gump	9	—	_____	
Gattaca	1	—	2	
Good Will Hunting	4	—	_____	
Green Mile (Vihreä maili)	5	3	1 elokuvassa melko raju teloituskohtaus	
Henkien kätkemä	5	—	_____	
Holiday	4	—	1	
Joulutarina	10	—	_____	
Juno	4	—	1	
Kultainen kompassi	4	—	_____	
Mamma mia	8	—	_____	
Menolippu Mombasaan	9	1	_____	
Never Ending Story	3	—	_____	
Näkymätön Elina	5	—	_____	
Perhe on painajainen	5	—	_____	
Pirates of the Caribbean	5	—	_____	
Sairaalan kaunis maailma	6	1	1	
Surkeiden sattumusten sarja	5	—	_____	
Titanic	7	—	_____	
Yksin kotona – elokuvat	9	—	_____	

6. Olisiko osastolla hyvä olla jokin hakuteos nuorten kirjallisuudesta, n=10

esim. Koski: Kirjavinkkejä yläkoululaisille? 7 2 1

v12 mutta vanheneeko teos kuinka nopeasti eli miten uudet teokset?

7. Pitäisikö minun ideani opaslehtisestä osaston nuorille potilaille toteuttaa? n=8
(Sisältää vinkkejä elokuvista, kirjallisuudesta ja internet-osoitteista tutustuttaviksi)

Kyllä 8 Ei__

Halutessasi perustele: n=4

v2 on hyvä, jos näkee suoraan, mitä kullekin voi tarjota aika tarvitse kiireessä mieltä (kirjasto ei ole aina saatavilla)

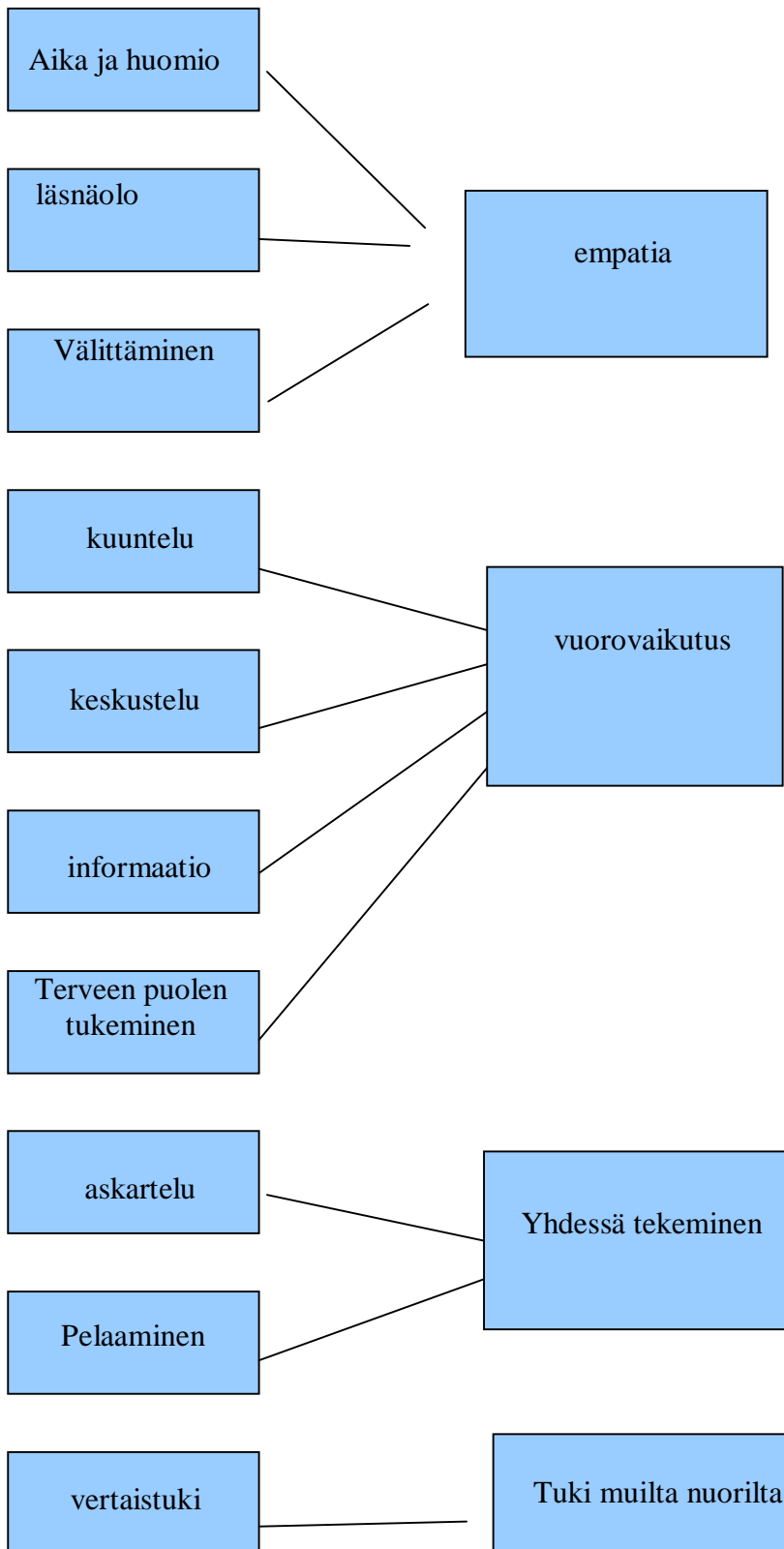
v3 nuoret asiakkaina huomioitava, tyynen ulkokuoren alla varmasti paljon kysymyksiä ja epävarmuutta

v4 mutta henkilökunalla ei ole mahdollisuuksia hankkia kaikkia tarvittavai kirjoja ja elokuvia osastolle. Luettelo kuitenkin on hyvä, että perhe tai nuori itse voi hankkia kirjoja tai elokuvia kotiin tai sairaalaan luettelon perusteella

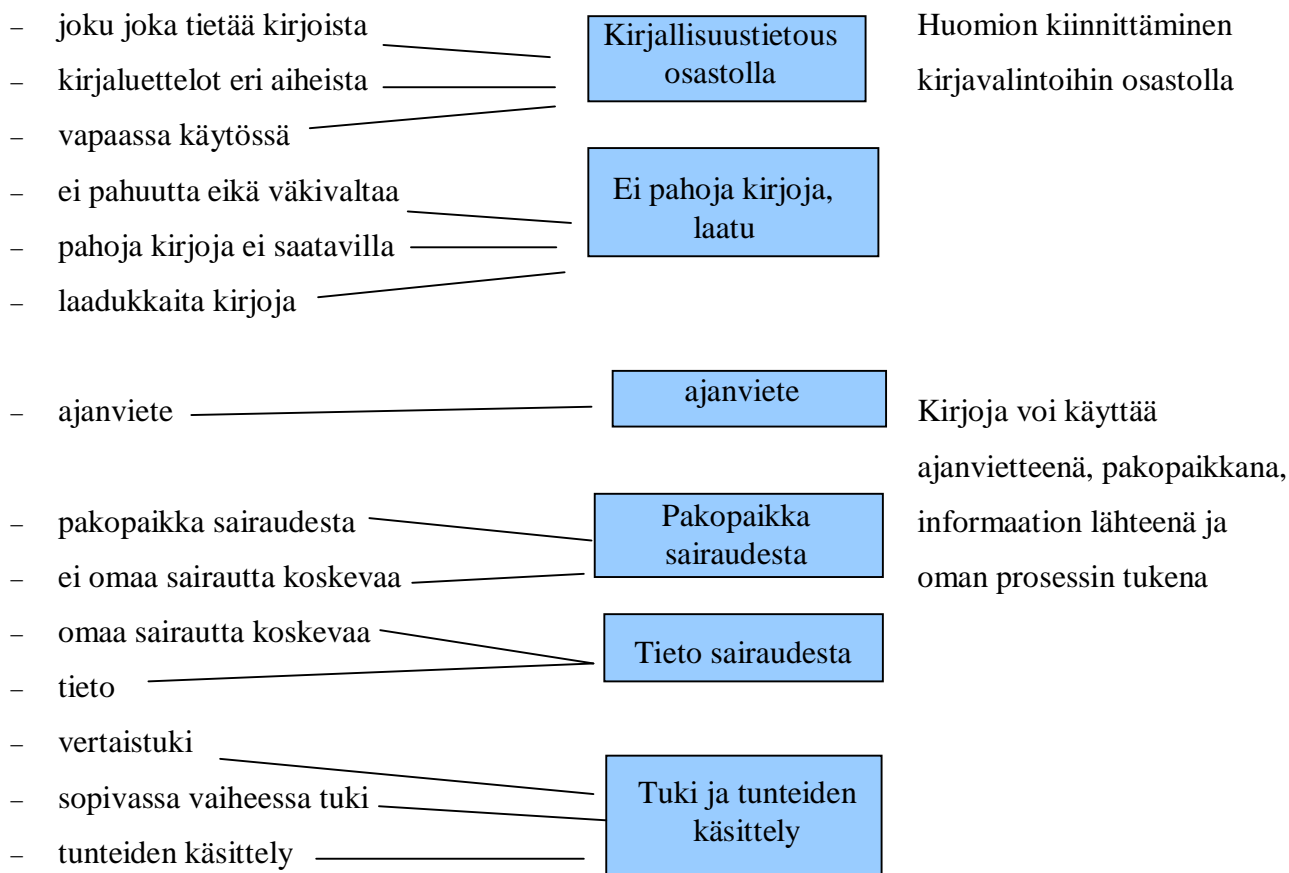
v8 kiva että koottu tiedot, joista hakea viankkejä nuorille

OPINNÄYTETYÖN AVOINTEN KYSYMYSTEN TYYPITTELY JA TEEMOITTELU

1. Miten mielestäsi voi tukea nuorta sairastaessa?

2.c) Miten kirjallisuutta pitäisi mielestäsi käyttää nuorten tukena?

3.c) Miten mielestäsi elokuvien katselu pitäisi järjestää?

- yksin omassa potilashuoneessa - YKSIN
- toisten nuorten kanssa - TOISTEN NUORTEN TAI HOITAJAN KANSSA
- yhdessä hoitajan kanssa (AIKUISEN) KANSSA
- leffailtana
- mielellään aikuisten kanssa
- vapaasti katseltavissa - VAPAASTI
- oman mieltymyksen mukaan

3.d) Miten elokuvia pitäisi mielestäsi käsitellä, jotta tukisivat nuoria?

- katselu aikuisen kanssa - AIKUISEN KONTROLLI
- ei pelottavia, ei väkivaltaa
- ikärajoitukset hoitajan vastuulla
- ei suurta numeroa, voi jutella, jos nuori haluaa - KESKUSTELU, NUOREN
- kuuntelu, nuoren kysymykset, yhdessä pohdinta EHDOILLA

4. Miten internetin käyttö tukisi parhaiten nuorta sairastamisajalla?

- koneella hoitajan kanssa, ko. Nuoren tarpeet
 - hoitajan kannustus
 - netti jatkona hoitajan kanssa keskusteluun
 - esto luvattomille ja pelottaville
 - nettiosoitelista
 - tieto
 - vertaistuki
 - yhteys kavereihin
- Hoitajan kanssa yhdessä, nuoren tarpeet
Sivujen valinta, kontrolli
Tieto
kommunikaatio
- osaston laitteiden saatavuus ja toimivuus

Kaarisilta

Ja Jumala sanoi: Toisille annan toiset askareet,
vaan sinulta, lapseni, tahdon, että kaarisillan teet.

Silä kaikilla ihmisillä on ikävä päällä maan,
ja kaarisillalle tulevat he ahdistuksessaan.

Tee silta yli syvyyden, tee, kaarisilta tee,
joka kunniaani loistaa ja valoa säteilee.

Minä sanoin: He tulevat raskain saappain, multa-anturoin -
miten sillan kyllin kantavan ja kirkkaan tehdä voin,
sitä ettei tahraa eikä särje jalat kulkijain?

Ja Jumala sanoi: Verellä ja kyynelillä vain.

Sinun sydämesi on lujempi kuin vuorimalmit maan -
pane kappale silta-arkkuun, niin saat sillan kantamaan.

Pane kappale niiden sydämistä, joita rakastat,
He antavat kyllä sen anteeksi, jos sillan rakennat.

Tee silta Jumalan kunniaksi, kaarisilta tee,
joka syvyyden ylitse lakkaamatta valoa säteilee,

Älä salpaa surua luotasi, kun kaarisillan teet:
ei mikään kimalla kauniimmin kuin kyöneleet.

- Aale Tyyni -